

Muusikaaleht

Erikäsitus: Rahva muusikaline organiseerimine

Ülesvõte ühelt hilisemalt Lauljate Liidu juhatuskoosolekult

NR. 11

NOVEMBER

1939

Helikunstnike adresse:

- Arder, A.**, konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Vismari 17-a—11.
- Avesson, Elsa**, klaverisolist, saade, Vabriku 23—1, tel. 432-21.
- Brauer, Evald**, konservatooriumi õpetaja, flöödi- ja teooriatunnid. Valdeku tän. 74, Nõmme.
- Brinkmann, Kurt**, viulikunstnik, tunnid, Kesk-Kalamaja 7—1.
- Gents, Harry**, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12, tel. 425-74.
- Hellat-Lemba, L.**, konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.
- Indra, Paul**, Rulkoviuse 26—10, tel. 426-20.
- Järv, Ida**, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Harju 29—4.
- Koha, Tekla**, Riigi Ringhääling, Vismari tn. 26—7.
- Kõrb, Aino**, pianist, Weizenbergi tn. 15—1, tel. 301-08.
- Liiv-Pürgve, Alviine**, klaveriõpetaja, Õle tn. 6—11, tel. 478—97.
- Meri, Andrei**, konservat. fagotiklassi õppejõud, „Estonia“ teater.
- Tamm, Aino**, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—30, tel. 302-40.

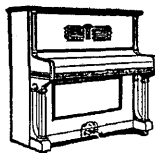
Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Narva mnt. 56—5.

Tobias, Silvia, harfikunstnik, konservatooriumi õpetaja.

August Permänn, O.ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna Konservatooriumi klaverimeister ja -häälestaja. Tallinn, Gonsiori 43—2, tel. 320-51.

Muusikamuuseum:

Müürivahe tn. 12, avatud: pühap., teisip., neljap. kella 12—14.

Klaveritööstus

K. Saar

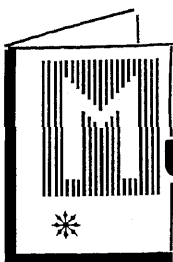
Liivalaia 64

Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

pianiinosid.

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõendusks—ostud ja soovitused muusikatundjailt.

MUUSIKALEHT

1939. XVI. AASTA KÄIK
ÜHES NOODILISAGA

E. L. L. liikm. — aastas	Kr. 2.50
Teistele	„ 3.—
Välismaale	„ 4.50
E. L. L. liikm. poolaastas	„ 1.25
Teistele	„ 1.50
Välismaale	„ 2.30

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VASTU
KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE ADDRESS:
TALLINN, LAI TÄN. 11. TELEFON 431-82

SISUKORD:

- Vabaharidustöö organisatsioonist ja organiseerimisest — A. Leinjärv.
- Kooride ülesandeid alanud hooajal — J. Aavik.
- Kakskümmend aastat rahvamuusikalist organiseerimist — Elm. Luts.
- Vastuseid ankeedile L. Liidu tegevuse ja saavutiste kohta.
- E. V. Tallinna Konservatoorium 20-aastane — A. Vedro.
- Vootele Veikati lavajuubel.
- Fr. Tammari 20 a. muusikalise tegevuse juubel.
- Ooper ja kontserdid.
- Mitmesugust.

Järgmine „Muusikaleht“ ilmub detsembri keskpaigas.

Muusikaleht

A. LEINJÄRV

Vabaharidustöö organisatsioonist ja organiseerimisest

1.

Vabaharidustöö aluseks ja rakenduskohtaks on kodaniku elualalhoitungist juhitud eneseharimistarve.

Selle tarbe olemus seisneb ühelt poolt vajaduses endale aru anda neist tegureist, millistest olenevad kodaniku elutingimused, ja teiselt poolt vajaduses arendada oma vaimseid, kõlbelisi ja kehalisi jõude, et avardada oma elutingimusi ning muuta elu sisukamaks — teha elust meistriteos. Kodaniku tegevus, mis on suunatud selle tarbe rahuldamisele, on hariduslik ja seda tegevust iseloomustab kodaniku andumine sellele, aetuna seesmisest tarbest ja vabast tahtest. See on eneseharimistöö.

Kõik inimtarbed võime nende rahuldamise seisukohalt jagada kahte liiki. On tarbeid, mis on rahuldavad üksikkodaniku seisukohalt — individuaalsed tarbed, ja tarbeid, mis on rahuldavad või kergemini rahuldavad kodaniku kuulmisel teatavasse ühist tegevust harrastavasse rühma — kollektiivsed tarbed.

Sääraselt võime jagada ka eneseharimistarbed individuaalseiks ja kollektiivseiks. Neist esimeste, nimelt individuaalsete eneseharimistarvete rahuldamist (nagu: raamatute lugemine, teatri külastamine, õppimine, uurimine, harjutamine jne.) nimetatakse tegelikult elus enesefüüsioloogiliseks, edasiõppimiseks, üldisemalt aga enesearendamiseks.

Kollektiivsete ehk rühmaliste eneseharimistarvete rahuldamist, eriti selleks võimaluste loomist, nimetatakse v a b a h a r i d u s t ö ö k s. Raamatukogust raamatu laenutaja ja kursuste kuulaja ei ole vabaharidustegelane, küll on seda raamatukogujuhataja, kursuste õppejõud, raamatukogu ülalpidava või kursust korraldava ühingu juhatusliikmed jne.

Sellelt seisukohalt on v a b a h a r i d u s t ö ö täiskasvanud kodanike kollektiivne ehk rühmaline eneseharimistöö väljaspool kooli. Alla 20-aastaste kodanike suhtes ei nimetata säärast rühmalist eneseharimistööd vabaharidustööks, vaid noorsoo kasvatuks ja isetegevuseks ehk lühidalt noorsootööks.

Mõistagi on rühmaline ehk kollektiivne eneseharimistegevus kodaniku teenistuses, sest ega ju rühmal kui niisugusel ei ole seda vaja, vaid rühma moodustavaile kodanikele.

2.

Kui kõneleme mingist ühiskondlikust nähtusest, mida on eneseharimistarbe rahuldamine, kuna see tarve tekib ühiskonnas ja on ühiskondliku elu arengust, siis seda organisatsiooni riiklikus ühiskonnas on kutsutud ja säetud looma riigivõim.

Riigivõimu suhe kodanike eneseharimistarvete rahuldamisega on selle tegevuse vormist. Senikaua kuni kodanik ennast

A. Lortzing'i ooper „Tsaar ja puusepp“; stseen esimesest vaatusest

arendab individuaalselt, piirdub riigivõim vaid selle tegevuse edendamise ja soodustamisega: avab ja toetab rahvaraamatukogusid, teatreid, muuseume, rahvaülikooli jne.

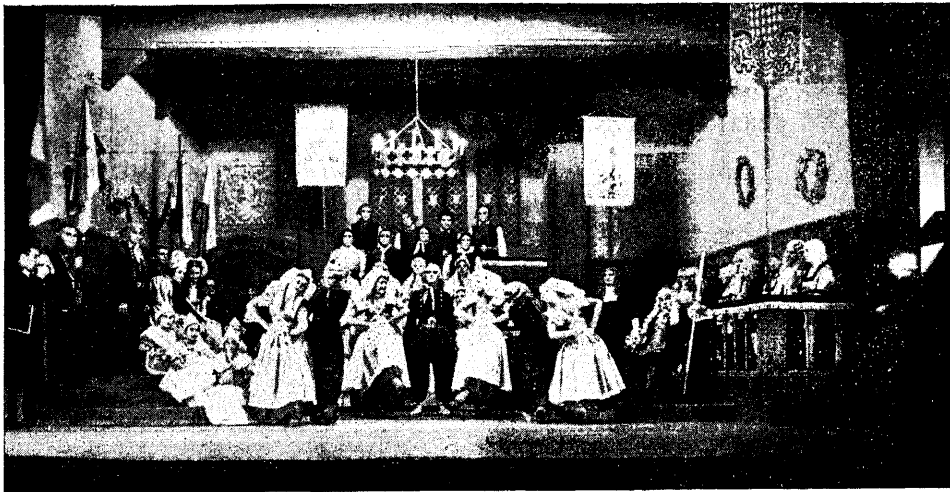
Teisiti on lugu rühmalise eneseharimis-tegevusega ehk vabaharidustööga. Põhisääduse seisukohalt on kodanike rühmaline ehk kollektiivne tegevus riigivõimu rohkemal või vähemal haldamisel. Eriti kollektiivse eneseharimistöö alal annab Põhisäädus kodanikele õiguse koonduda kultuurilistesse, teaduslikesse, üldkasulikesse ja muise ühinguisse ja liitudesse ning tulla kokku koosolekuiks, ent sääduses ettenähtud korras ja alusel. Põhisäädus kindlustab õiguse avada õppeasutisi, ent õppe- ja kasvatustöö neis peab toimuma Eesti riiklikus vaimus, riiklikul korraldusel ja järelvalvel.

Vastavalt sellele riigivõim juhib, eden-dab ning kontrollib vabaharidustööd ning loob sellele tööle vajalised vormid ja korraldused.

3.

Kuna Põhisääduse järgi keegi ei saa riigivõimu teostada muidu kui Põhisääduse ja sellega kokkukõlas olevate sääduste alusel, rajavad säädused riigivõimu organelle vabaharidustöö haldamise alal kindlad raamid ja püstitavad sellele tööle kindlad sihid.

Meie Põhisääduse järgi Eestis, kui õig-lusele, säädusele ja vabadusele rajatud rahvavalitsuslikul alusel valitsetavas vabariigis, on iga kodaniku ülimalt kohuseks olla ustav Eesti riigile ja ta põhisäädus-likule korrale, kusjuures kodaniku kõik õi-gused ja kohused tulenevad kuuluvusest riiklikku ühiskonda.

A. Lortzing'i ooper „Tsaar ja puusepp“; stseen teisest vaatuses

Edasi on Põhisääduse järgi vanemate, riigi ja omavalitsuse tähtsamaid ülesandeid noorte kasvatamine vaimselt, kõlbeliselt ja kehaliselt tublideks ning väärkaiks Eesti kodanikeks. Põhisäadust ses suhtes konkretiseerivaist normistikest väärrib tähelepanu „Noorsoo organiseerimise säaduses“ püstitatud noorsoo kasvatamise siht: riiklike sihtide ja kasvatulike põhimõtete järgi eesti rahva elulistes huvides kasvatada noori vaimselt ja kehaliselt terveiks, tublideks, teguvõimsaiks, kohusetruudeks ja elurõõmsaiks inimesteks ning riikliku meelsusega ja kõlbelise tahtejõuga kodanikeks, kes oskavad, suudavad ja tahavad teha tööd Eesti Vabariigi iseseisvuse kindlustamiseks ja kaitsmiseks, rahva kultuurilise loomingu jätkamiseks ja ühiskondliku elu edendamiseks.

Seega on vabaharidustöö riiklik-ühiskondlikuks ülesandeks riiklikult hingestatud tublide inimeste ja väärivate kodanike, „iseteadva, kainelt arvestava, ühiselt tundva ja ühiselt tegutseva ning ennast suveräänse rahvana hindava koda-

nikkonna“ kasvatamine, nagu rõhutas pääminister prof. J. Uluots Vabariigi Valitsuse töökavas 18. okt. k. a.

Võtnud oma haldamisele vabaharidustöö kui täiskasvanud kodanike kollektiivse eneseharimistöö väljaspool kooli, on riigivõim loonud sellele tööle vastavad abstraktsed tüüpilised vormid.

Neid vorme võime jagada teguasutisteks ja kollektiivideks. Vahe nende vahel seisneb selles, et asutise siht saavutatakse asutise ülalpidamiseks määratud või tema ülalpidaja varanduse ja teatava korralduse kaudu. Kollektiivi siht aga saavutatakse temasse koondunud kodanike ühise tegevuse kaudu. Tüüpiline näide: sihtasutis ja ühing.

Vabahariduslike teguasutistena tunneb kehtiv vabaharidustöö õigus rahvaüllikooli kui vabaharidustöö püsivaid teguasutisi, ja kursusi kui vabaharidustöö ajutisi teguasutisi.

Vabahariduslike kollektiividena aga tunneb õigus ühinguid ning nende liite, koosolekuid ja etendusi.

Ühing on kolme või rohkema füüsilise

isiku koondis, kes on oma ühise tegevuse aluseks võtnud mingi ainelise kasule mitte rajaneva kultuurilise, teadusliku või mõne muu üldkasuliku sihi taotlemise, liit aga kahe või rohkema seesuguse ühingu ühendis. Tegutsevad need erilise „Ühingu- ja nende liitude sääduse” alusel.

Ühingud võivad olla vabaharidustöö vormiks kahes mõttes: ühinguline tegevus ise võib olla vabahariduslik (tegevus organeis ja ringides kirjanduse, muusika jne. alal) ja ühingud võivad pidada ülal vabaharidustöö asutisi.

Teine vabaharidustöö vormiliik koosolekud on kodanike üksikjuhulised kogunemised teatavate küsimuste lahendamiseks. Nad on vabahariduslikud niivõrd, kuivõrd nende aineks jääb vabaharidustöö (loengud, õpperingilise avaldumine jne.). Tegutsetakse koosolekute sääduse alusel.

Kolmas vabaharidustöö vormiliik etendused (ametlikus terminoloogias avalikud ettekanded) on kodanike üksikjuhulised või perioodilised kogunemised muljete ja elamuste vastuvõtuks. Etendused on vabahariduslikud niivõrd, kuivõrd nende kaudu taotletakse kodanike eneseharimistööd, eriti vaba aja veetmist elu vaimsustamiseks ning elujõu ja elutahte kasvutamiseks. Nad alluvad „Avalikkude etenduste sääduse” haldamisele, kusjuures kinoetenduste suhtes on olemas erikord „Kinosääduse” kujul, mis näeb ette filmiinspektuuri, kes valvab selle järele, et linastatavad filmid oma sisult ja väljendusest oleksid rahva elu ülesehitavad ning kasvatavad.

Rahvaraamatukogud ja rahvamajad omavad vabaharidustöö vormide hulgas eriseisundi, kuna nad on ühteviisi nii enesearendamise (individuaalse) kui ka vabaharidustöö teenistuses. Raamatukogud eriti pakuvad kaasabi ka koolile ja teaduslikule loominguks.

5.

Riigivõim juhib, edendab ja kooskõlastab vabaharidustööd ning teostab selles suhtes järelevalvet Haridusministeeriumi, linna- ja maakoolivalitsuste ning koolide inspektorite kaudu säädustega rajatud

raamides ja riiklike sihtide ning kasvatuslike põhimõtete järgi rahva elulistes huvides.

Eriline osa on vabaharidustöös kohalikel omavalitsustel kui meie kõige vanemal seltskondlikul-riiklikul korraldusel, kellele Põhisäädus kindlustab kohaliku valitsemisala korraldamise ja kohalike elualade arendamise sääduse alusel.

Nii teevad uued omavalitsussäädused (Maakonna-, Linna- ja Vallasäädus) kohalikele omavalitsustele ülesandeks: õppeasutiste, raamatukogude, lugemislauade, muuseumide, teatrite ja teiste haridus- ning kunstiasutiste asutamise, võimlate, spordi- ja mänguplatside korraldamise ning muul teel elanikkonna haridusliku ja kultuurilise taseme tõstmise eest hoolitsemise. Pääle selle panevad mitmed erisäädused kohalikele omavalitsustele ulatuslikke ja kaaluvaid ülesandeid, mille täitmisest oleneb vabaharidustöö; säärased ülesanded on: avalike raamatukogude ja rahvamajade asutamine ning ülalpidamine.

Kehtiva sääduse seisukohalt lasub vabaharidustöö tegemise kohustus õieti kohalikul omavalitsusel: kui ja mida seltskondlik isetegevus ei tee oma vabal tahtel, seda on kohustatud tegema vastavalt vajadusele kohalik omavalitsus.

Ent seejuures loovad säädused avara võimaluse vabaharidustöö sammamise raskuse veeretamiseks seltskondliku isetegevuse õule. See asjolu on eriti tähtis. Me nägime, et vabaharidustöö kui kodanike rühmalise eneseharimistöö aluseks ja rakenduspunktiks on kodaniku seesmine eneseharimistarve ja vaba tahe ning vabaharidustöö ülesanne seega — selle tarbe ja tahte äratamine, rahuldamine ning süvendamine. Järelikult omab vabaharidustöös erilist tähtsust kodanike avar vaba algatus ja isetegevus. Aga seda edendab ka tihe kontakt kohaliku omavalitsusega — kõigi rahvast ja riiki hoidvate seesmistest jõudude rakendamise mõttes üksmeelsele ja leplikule ülesehitavale tööle vaimsel ja kultuurilisel alal. Kus

Foto Parikas

A. Lortzing'i ooper „Tsaar ja puusepp“; stseen viimasest vaatusest

säärane koostöö on tekkinud, sääl (näiteks avalike raamatukogude alal, kus 70% kogudest kuulub ühinguile, omavalitsus aga kulutab 66%) on see kannud hääd vilja.

6.

Ent koostöö ei pea valitsema mitte ainult seltskondliku isetegevuse ja omavalitsuste vahel, vaid ka hariduskultuuriliste ühingute ja nende liitude vahel.

On ju hariduslik ühing vabaharidustöö teenistuses, ent kuidas saab ta teostada vabaharidustöö kõrgeima eesmärgi — rahva vaimse ja kultuurilise ühtehoiu saavutamist, kui temas valitseb armukade koheviloek teiste samu sihte taotlevate ühingute suhtes.

Meil on olnud juttu vabaharidustöö koordineerimisest. Loomulik oleks selle koordineerimise teostamine isetegevuse ja evolutsiooni kaudu, milleks kehtivad säädused võimaldavad avara tee.

Sellekohaseid tendentse ja suundi näitab meile tegelik elu. Näeme ühelt poolt kohatud seltskondlike organisatsioonide koonzumist suuremate ürituste läbiviimiseks üksmeelsele tööle omavalitsuse algatusel ja ühiste jõupingutuste ühtlustamisel ning korraldamisel. Keskkohas näeme sama teostumas riigivõimu kaasaaitaval ja edendaval algatusel.

Samal ajal näeme majanduselus avalduvaid ratsionaliseerimise ja spetsialiseerumise tendentse üle kanduvat ka seltskondlikku ellu. Kalduvad nõrgenema suuremad universaalsed, kõike teha ja juhtida tahtvad korraldused ja selle asemele tekivad ning lähevad tugevaiks kitsamad hivi- ja eriala korraldused, mille tüüpilisteks näideteks on kutsealised omavalitsused kodade näol ning mitmed üleriigilised erialaliidud.

Säärased erialalised kesksed peaksid piirduma ainult

vastava eriala viljelemisega. Eitaval korral ähvardab neid universaalsete korralduste saatus — laialivalgumine. Seejuures ei peaks nad piirduma vastava eriala viljelemisega mitte ainult oma liikmeskonnas, vaid noorsoo organisatsioonide eeskujul, kus on tegutsemas noori organiseerivad ja teatavad erialalised keskused, laiendama oma tegevuse kõigisse seltskondlikesse korraldustesse, kus muu tegevuse kõrval tahetakse arendada ka vastavat eriala. Kohalik ühing võiks selles mõttes olla mitme keskühingu ehk liidu liige ja tegutseda kontaktis mitme eriala keskusega.

Nende eriala keskuste vahel aga peab valitsema tihe omavaheline kontakt ja lähedane koostöö — rahvusliku ühtehoitu tunde süvendamise, vastuolude pehmenemise ja leplikku koostöö tahte loomise nimel kõigi riiklikult hingestatud kodanike ja nende gruppide vahel.

Selleks kohustab meid meie kõigi suurpüha eesmärk — Eesti parema tuleviku kindlustamine kultuuri kaudu!

A. LEINJÄRV, HM-i Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna nõunik.

J. AAVIK

Kooride ülesandeid alanud hooajal

Iga töö ja tegevus, mis peab andma viljakaid tulemusi, eeldab vastavat töökava. Kui see tingimus maksab üksikisiku töötulemuste suhtes, siis seda tähtsam ja nõutavam on selle rakendus kollektiivse üksuse juures nagu laulukoor, kus tegevus ei olene mitte ühest isikust, vaid paljude isikute kooskõlastatud tööst.

Koorid, kes pidevalt tegutsevad kontsertide korraldamisega, koostavad oma töökava juba varakult — eelmise hooaja lõpuks, sest programmi teostamiseks vajalise materjali hankimine ja muude ettevalmistavate sammude astumine nõuab aega. Olgu siinjuures tähendatud, et mida korralikumalt ja ettenägelikumalt toimuvad vajalised eeltööd (kontserdi kava koostamine, noodivara hankimine ja paljundamine, solistide kutsumine, kontserdiruumi tellimine ja palju muid pisiasju), seda rahuldavamalt tegelastele ning viljakapalt asjale toimub asjade areng.

Kontserdikavade koostamisel on soovitatav toimida teatud põhimõtete järgi, mis vihja-

vad üldisele ühtlusele sisus — kas rahvusliku, ajaloolisele või mõnele muule iseloomulikele printsiibile. Selle üldjoonelise ühtluse juures peab aga hoolitsema ka vaheldavuse eest, mille päämiselt tingib kava laulude meeleoluline sisu. Nimelt tuleb vältida ühesuguse meeleolu liigset domineerimist, samuti säärase laulude rohket kõrvutisatumist — eriti kui nad on kõik raskesisulisel-kurvameelsed. Ütleksin ka, et ühesuguse stiili liigne domineerimine kavas võib mõjuda väsitavalt, mille vältimine on võimalik ja soovitatav. „Ühtlus mitmekesisuses“ — selle esteetika põhialuse maksmapanek on siin väga oma kohal.

Meie koorid laulavad päämiselt eesti repertuaari; see on ka loomulik ja peabki jääma põhialaks. Kui mõni koor seda kava tahab laiendada hõimude, naabrite või ka kaugemate rahvaste loominguga, siis on seegi täiesti loomulik ja huvitav ning tutvustamise ja võrdluse mõttes vahel isegi soovitatav. Peab aga hoolitsema selle eest, et nimetatud osa poleks paisatud segi teise ma-

Foto Uustalu

Õppetund Tallinna eraooperistuudios

terjaliga, vaid moodustaks kava jaona omaette terviku.

Kontserdikavade koostajate tähelepanu tahaksin juhtida asjaolule, et hääd ja mõjuvad laulud repertuaarist liiga vara välja ei langeks, kuigi nad pole tänapäeva looming. Uue ja kõige uema literatuuri esiletoomine on tarviline, mida ka mõned koorid sihikindlalt teostavad ning mida ka käesolevad read ei taha kuidagi pidurdada. Seejuures ei või aga ühekülgssusse sattuda ning eilset ja üleilset loomingut hüljata, mis paratamatult juhtub, kui ainult tänapäeva loomingu käsitatakse. Vanem looming on aja sõelast juba läbi käinud ja sõelale jäänud teri tuleks ikka toiduks tarvitada uue ning värske materjali kõrval, mille toiteväärtus igakord pole kindlaks tehtud. Kui ainult uusi palasid ette kantakse, siis ei saa laulude repertuaaris püsimise aeg üldse kuigi pikk olla ning selle tõttu võivad ka hääd ja mõjuvad laulud liiga ruttu kõrvale langeda. Nii neil puudub võimalus üldiselt populaarseks ja armastatuks saada, kuigi nad seda soodsas olukorras suudaksid. Siin on minu arvates

ka üks põhjusi, miks meil viimasel ajal üldtuntud lemmiklaule pole juure tulnud.

Ülalüteldust järgneb, et on otstarbekohane kontserdikava koostada alates vanema aja järguga ning astmeliselt üle minna uememale literatuurile. Sellega tagatakse ka kooriettekanke kõrgem tase, kuna tuttavamad laulud kindlasti tulevad paremini esile. Nende tehniline valitsemine koori poolt on kindlam, nendesse sisseelamine ettekandjate poolt sügavam ning seetõttu ka nende mõju kuulajale suurem (viimase vastuvõtt tuttavamale laulule osutub soodsamaks), kuna uued tehniliselt raskemad palad jäävad esmakordsel ettekandel vähem sisseelatuiks. See on päris loomulik nähe ja ilmneb elu praktikas alati.

Kooride töökava edasi käsitades tähendan, et ka neil vähemal kooridel, kes pidevalt ei tegele kontserteerimisega, tuleb võimalik töökava ette aimata ja koostada vähemalt pooleks hooajaks. Selle juures tuleb arvesse võtta tarviliseks osutuvad esinemised aktustel, aastapäevadel, peoõhtutel ja mujal. Siin on vajaliste laulude arv küll

Ülesvõtte ühelt hilisemalt Lauljate Liidu juhatuskoosolekult

palju väiksem kui kontsertide alal, kuid ikkagi osutub soovitavaks hoida repertuaaris tarviline laulumaterjal. Hää on kui koor koostaks nendeks juhtudeks endale teatava standardrepertuaari, millega ta võib mõne proovi järele korralikult esineda, muidugi seda kava aeg-ajalt võimalust mööda värs-kema materjaliga täiendades.

Hooaja alul on vajaline koori koosseisu kohta teha ülevaade. Harilikult hooaja keskel või lõpuks mõned lauljad lahkuvad koorist, millist tühimikku tuleb uutega täiendada. Kui koori tahetakse paisutada, siis peab muidugi täiendamine olema suurem. Koori paisutamist ei või aga forsseerida, kui ümbruskonnas puudub vastav arv hää materjaliga lauljaid, kes soovivad koori astuda. Uute lauljate vastuvõtmisel tuleb arvestada laulja häälematerjali, ulatust, tämbri vastavust teatavale häälerühmale, muusikaalsust, mille esimesteks tunnusteks on hää muusikaline kuulmine ja mälu — nii meloodikas kui rütmikas. Muidugi on soovitatav ka nooditundmine mõnesuguselgi määral. Kui noodi mittetundjaid leidub kooris

rohkemal arvul, siis on vajaline neile korraldada algelist noodiõpetust, tutvustades neid päämiselt noodi vältuse ja kõrguse märkidega. Selleks ei saa harjutuse arvelt palju aega kulutada, omeli võib aga ka veerandtunniline käsitamine igal harjutusel sellel alal pikema aja jooksul tunduvat tulu tuua. Seejuures tuleb kasutada võimalikult lihtsat ja selget meetodit, väljudes praktiliste harjutuste printsüübist ning hoidudes keerulisest ja targast teoretiseerimisest.

Koori kõlavuse mõttes on väga soovitatav anda näpunäiteid häälesünnitamisest ja arendamisest, seda praktiliste harjutustega sisustades. Kus see võimalik, säääl andku õpetust haritud laulukunstnik — spetsialist. Häälekooli kujunemise, koori kõlalise kultuuri ja painduvuse taseme mõttes evib säärane arendamine väga suure tähtsuse, kuna see on vajalikeks eelduseks kunstipärase, varjundirikka ettekande saavutamiseks.

Koori koosseisu ülevaate suhtes on tarviline kõigi kooriliikmete hääled üksikult läbi kuulata iga hooaja alul, selle tulemusi iga

laulja kohta märkides. See annab täpse pildi koori häälelisest materjalist vastaval momendil ning võimaldab vajalisi ümberkorraldamisi hääleerühmades ja lauljate kohtadele asetamises, mis kõla ühtluse mõttes on väga tähtsad. Ühesuguse tämbriga hääled annavad ühtlasema ja soodsama kõla siis, kui nad kooris asetuvad võimalikult üksteise lähedal.

Kooriharjutustel valitsegu kindel, vabahtlikult kohustuseks võetud distsipliin. Harjutused alaku ja lõppegu määratud ajal täpselt ja maksimaalse arvu lauljatega.

Harjutuse ruumid olgu soojad ja võimalust mööda mugavad ning korraliku mänguriistaga. Harjutustel valitsegu rahulik, sõb-

ralik ja kodune õhkkond ning väärikas vastastikune suhtumine, tiivustatud idealistliku kunstiteenimise vaimust ja selle õilsast ülesandest. Kõik see soodustab tegevust, tõstab asjaosaliste huvi ja armastust oma töö vastu, mille järelduseks on viljakad tulemused ja osavõtjate kunstiline nauding. Viimased osutuvadki tegelaste idealistliku töö moraalseks tasuks, mis neid täieliselt rahuldab.

Kui kooril ja selle ülalpidajal organisatsioonil õnnestub sellist olukorda saavutada, mis olgu nende suureks püüdeks, siis kannab töö hääld vilja ning selline kooriüksus on nii eesti koorilaulule kui üldse eesti helikunsti kultuuris väärrikaks teguriks.

ELM. LUTS

Kakskümmend aastat rahvamuusikalist organiseerimist

Käesoleval sügisel täitus 20 aastat Eesti Lauljate Liidu asutamise algatamisest. See toimus Tallinna Meestelaulu Seltsi juhutuse koosolekul 31. okt. 1919. Protokollist loeme: „Herra K. Tüürpu äratav „laulukooride liidu“ asutamise mõtte. Temal olla sellekohane põhikirja teoksil; kui mõte poolehoidmist leiab, võiks sel alal samme edasi astuda. — Liidu asutamine tunnustati tarvilikuks. Selle ellukutumise eeltööd teeb herra K. Tüürpu.“

Eeltööd kestavad 1921. aastani — koostatakse põhikirja ning töökava, kogutakse andmeid kooride kohta jne. Sama aasta 11. augustil toimub Tallinnas ülemaaline lauljate kongress, kus antakse Lauljate Liidule ta praegune nimi, võetakse vastu L. Liidu põhikirja ja määratakse tegevuse alused. See kongress on Lauljate Liidu ametlikuks asutamishetkeks, organiseerimistöö algust tuleb aga lugeda 1919. a. eeltoodud Tallinna Meestelaulu Seltsi juhutuse otsusest.

Asutamiskongressist võtsid osa 58 esindajat 30 organisatsioonist, esindades 1498 lauljat. Neist organisatsioonidest töötas põhikirja alusel 19 ning moodustasid seega L. Liidu esimese liikmeskonna 965 lauljaga.

Nüüd, kus Lauljate Liidu esimestest samudest on möödunud 20 aastat, võime peatselt tähistada veel teist juubelit: loodetavasti lähemal ajal tuleb L. Liidul oma liikmeks vastu võtta 1000-ndes organisatsioon, sest viimane vastuvõetud liige kannab numbrit 992.

Tegelik liikmete arv on praegu küll mõne võrra väiksem, sest aastate jooksul on osa koore likvideerunud ja L. Liidust lahkunud, — ometi märgib see arv L. Liidu tegevuse jooksul aktiivsest tööst osa võtnud kooride kogusummat.

Liikmemaksu tasumise andmete kohaselt kuulub L. Liitu praegu umbes 20.000 lauljat-mängijat (1. jaan. 1939. a. oli 20.010 lauljat-mängijat). Et aga kooride koosseisavaliselt antakse üles tegelikkusest väiksemana (liikmemaksu tasutakse liikmete arvult) siis võime julgesti ütelda, et üksikliikmete tegelik arv on 25.000. Seega kuulub organiseeritud laulja-mängijana Lauljate Liitu iga 50-nes Eesti Vabariigi kodanik.

Nii siis 19 koorist 1000 koorini, 965 lauljast 25.000 laulja-mängijani, — see on arvuline hinnang

20 aastat kestnud rahvamuusikalisele organiseerimistööle Lauljate Liidus.

Kui palju meil õieti laudakse-mängitakse? Olgu vastusena toodud üks teoreetiline arvestus.

Iga laulja käib kooris aastas 10-ne kuu jooksul umbes 40 korda, s. o. vähemalt kord nädalas, veetes kooris harjutusel või esinemisel keskmiselt 3 tundi, — nõnda siis kuulub iga laulja aastas laulmisele 120 tundi või 15 kaheksatunnilist tööpäeva. Kuna aga meil on 25.000 lauljat, siis leiame, et kogu see laulumalev laulab aasta jooksul kokku 3.000.000 tundi või 375.000 kaheksatunnilist tööpäeva. Kui suudaksime kogu selle lauluraha liikmidele panna laulma vahetpidamata üksteise järele, siis kestaks see „üheaasta kontsert“ 342 aastat 5 kuud ja 20 päeva.

Meie võime kinnitada kõikumatu, et koorilaul ja orkestrimäng omavad meie rahva elus erilise väärtuse ja populaarsuse — nad on kujunenud tähtsateks rahvuskultuurilisteks teguriteks. Ühtlasi selgub, et meie rahvas eelistab kollektiivset ja organiseeritud muusitseerimist, — vastandina mõnelegi kuulsale muusikarahvale, kes laulab või mängib juhuslikult ja üksikult (näit. itaallased).

Rahvas võib-olla sõltub juhusest ja olukordadest poliitilise, majandusliku ja üldkultuurilise olukorra poolest, rahvuskultuurilisis harrastusis ta aga ei talu sunnamist, sundimist või pidurdamist. Võetagu näit. inglased, mis on sama vana kui ühiskondlik elukorraldus.

„Panem et circenses“ — leiba ja lõbustusi nõudsid vanad roomlased. Massipsühholoogide arvates on sellel nõudel labasuse ja tühisuse kõrvalmaitse, — ometi avaldub selles tõe, mis on sama vana kui ühiskondlik elukorraldus.

Eluoskus ei seisne loomulike sisesundide salgamises ja rõhumises, vaid nende rakendamises kultuursuse ning kasulikkuse suunas, nõnda muutes need sisejõud vaimseteks varadeks.

Muuta eestlase muusikaharrastust kultuurseks rahvusvaks — see on olnud Lauljate Liidu ülesanne 20 aastat kestnud organiseerimistöö vältel.

*

Lubatagu heita lühikest pilku tähtsamaile üksikaladele, milliseid Lauljate Liit on viljelenud senise tegevuse kestel.

Organiseerimine.

Organiseerimistööd kooride liikmeksvõtmise näol tuleb pidada õieti lõpetatuks. Andmed näitavad, et meil tegelikult ei leidu enam põhikirja alusel tegutsevaid koore, millised poleks Lauljate Liidu liikmed. Mõned üksikud, kes seni veel on L. Liidust eemale jäänud, ei oma arvatavasti huvi pideva ja organiseeritud töö vastu, — nende liikmeksolek ei tooks üldisele organisatsioonile kasu, vaid pigemini võiks rikkuda tegevuse suundade ja ülesannete ühtlust.

Lauljate Liidust seni suures enamuses eemale jäänud on koolide koorid, kuna praegu kehtivad säädused ja määrused ei võimalda neid otseselt L. Liidu liikmeks võtta. Küll aga on antud neile võimalus astuda kaastõttavaks liikmeks, millist õigust ka mitmed koolikoorid on kasutanud.

Organiseerimata on jäänud ka segapilliiorkestrid. Viimaste üldine arv aga ei ole kuigi suur.

Veel tuleb arvata, et L. Liidust seisab eemal osa puhkpilliiorkestreid. Nende eemalejäämise põhjustab eelkõige neis valitsev nn. „haltuuravaim“, — sellised orkestrid ei võta oma ülesandeid muusikakultuuriliselt seiskohalt, vaid on tasulised mängumehed, kes esinevad tantsuks ja muudeks rakendusülesanneteks. Loomulikult tõuseb neis huvi organiseeritud tegevuse vastu alles siis, kui nad loobuvad senisest „haltuura-põhimõttest“.

Kuid Lauljate Liidu organiseerimine ei ole piirdunud ainult liikmeksolekuga, vaid on arenenud kolmel joonel:

- 1) üldine organiseerumine liikmesolekuga,
- 2) organiseerumine maakondlikesse osakondadesse,
- 3) organiseerumine erialalistesse sektsioonidesse.

Praegu kõik kolm joont on pideval ja intensiivsel arendamisel — koguni sellises tempos, et osutub elunõudeid arvestades mõningal määral vajalikeks muuta L. Liidu administratiivset konstruktsiooni.

Organiseerumine maakondlikesse osakondadesse sai aluse vajadusest rajada maakondlike laulupidude korraldus kindlamale järjele. Enne osakondi korraldasid maakondlikke laulupidusid üksikud ärksamad koorid, kusjuures aga laulupeo korraldus ühele koorile käis sageli üle jõe ning ilmnes ka tülisid kasude jaotamisel või kahjude katmisel.

Jõuti otsusele, et maakondlikke laulupidusid võivad korraldada edukalt vaid kõigi vastavas maakonnas asuvate kooride keskkondised, — seega Lauljate Liidu osakonnad. Lühikese ajaga tekkis järgmisi osakon-

„Eesti Laulumehed“ hooaja avamisel esinemas T. Vettiku juhatusel

di: Tartumaal ja Virumaal 1926. a., Viljandimaal 1930. a., Pärnumaal ja Saaremaal 1931. a., Järvamaal ja Võrumaal 1932. a. ja Petserimaal 1935. a. Ülejäänud maakondadest on osakonnad praegu loomisel Valgemaal ja Läänemaal. Seega jääks osakonnata vaid Harjumaa, kus aga selle järele ei tundu erilist vajadust, kuna L. Liidu keskjuhatus asub Tallinnas.

Osakondade tegevus ei ole piirdunud ainult maakondlike laulupidude korraldamisega, vaid nad on korraldanud koorijuhtide kursusi, kirjastanud noote ja õppekirjandust, korraldanud loenguid ning ühisesinemisi jne. Tuleb märkida, et osakonnad siiski ei ole suutnud areneda kohalikeks rahvamuusikaliseks keskusiks, mille põhjuseks on majanduslik piiratus ja asjaolu, et pole võimalik luua alatisi maakondlikke büroosid alalise asjaajamisega.

Jagunemine erialalisteks sektsioonideks algab 1929. a., mil luuakse Meeskooride Sektsioon. Asja algatajaks on taas Tallinna Meeslaulu Selts. Sektsiooni loomise vajadust põhjendatakse seega, et asjasel IX üldlaulupeol meeskooride esinemine jättis soovida ning seepärast meeslaul vajaks eraldi käsitlemist ja arendamist. Juba esimestest sammudest päale osutus sektsiooni töö viljakaks ja edasiiviivaks. Tänaeni, seega 10 aastat kestnud tegevuse vältel, on Meeskooride Sektsioon korraldanud 5 ülemaalist meeslaulupäeva, on kirjastanud rohkesti meeskooride laule, kaasa aidanud üldlaulupidude korraldamisele jne.

Teisena loodi 1931. a. Puhkpillimuusika

Sektsioon. Ka see sektsioon on osutanud tõhusat ja viljakat tegevust, kirjastades terve rea algupärast puhkpilliliteratuuri, toimetades helindite võistlusi, ühisesinemisi, aidates kaasa laulupidude korraldamisele jne.

Kolmandana tekkis 1935. a. Naiskooride Sektsioon, milline samuti on tõhusalt kaasa aidanud naiskooride arenemisele, kirjastades neile algupärast repertuaari, korraldades ühisesinemisi ning võistlusi jne.

Neljandana ja viimasena loodi 1937. a. Koorijuhtide Sektsioon, milline pole jõudnud veel laialdasemale tegevusele asuda, kuid ootab majanduslikke võimalusi, et hakata teostama detailsemalt läbikaalutud koorijuhtide ettevalmistuse kava.

Praegu ootavad sektsioonide loomist veel segakoored ja noorsookoored. Esialgsest korraldavad nende alasse puutuvaid küsimusi vastavad eritoimkonnad, kuid sektsioonide loomine neil aladel on lähema aja küsimus.

Tegelikkus näitab, et sektsioonide osatähtsus L. Liidu elus järjest kasvab. Ühtlasi ilmneb siit, et L. Liidu kogu tegevus on paisunud sedavõrd ulatuslikuks ja üksikasjaliseks, et üldised kohud enam ei ole suutelised kõiki küsimusi lahendada, vaid igal erialal peab töötama vastav eriorgan.

Mis puutub osakondade osatähtsusse, siis näeme siin, et väga palju oleneb kohalikest tegelasist: on kõigiti aktiivseid ja töövõimelisi osakondi, teised taas püsivad nagu pooltegevuses, muutudes aktiivsemaiks vaid maakondlike laulupidude korraldamise puhul.

Kirjastustegevus.

Kooride ja orkestrite varustamine vajalise noodivara ja õppekirjandusega — see on Lauljate Liidu põhilisemaid ülesandeid algselt saadik.

Senise tegevuse vältel on Lauljate Liit kirjastanud:

	Laule	Lk.	Ridu
segakoori laule . . .	335	1303	4560
meeskoori laule . . .	117	377	1319
naiskoori laule . . .	31	106	371
<hr/>			
Kokku koorilaule . . .	483	1786	6250
Osakondade poolt . . .	84	287	861

Seega üldse 567 2073 7111

Kirjastamise juures on olnud trükikulusid ca Kr. 20.300.— ja honorarideks on läinud ca Kr. 36.700.—, seega koorinootide kirjastamine on nõudnud kulusid ca Kr. 57.000.—

Pääle selle on kirjastatud 72 puhkpilliorkestri pala, mis on nõudnud trükikulusid Kr. 10.150.— ja honorarideks Kr. 7.700.— seega kokku Kr. 17.850.—

Nii näeme, et oma tegevuse vältel Lauljate Liit on kirjastanud 639 algupärast helitööd, milliste väljaandmine on nõudnud kulusid Kr. 74.850.— ja millisest summast on läinud heliloojatele autoritasudeks Kr. 44.400.—. Siit järeldub, et kooride nootidega varustamise ülesande on Lauljate Liit täitnud täiel määral.

Kuid kirjastustegevus ei ole piirdunud vaid heliloomingu alaga. On välja antud terve rida muusikateaduslikke teoseid, käsiraamatuid, laulupidude albumeid, juhte, lauljamärkmikke, aruandeid, tööjuhiseid jne.

Sõnaliselt trükiseid on üldse ilmunud 43, nende hulgas ka sellised kapitaalsed teosed nagu A. Kasemetsa „Eesti muusika arenemislugu“, T. Vettiku „Laulukoori juhataja“ (praegu ilmumas), J. Zeiger'i „Eesti rahva viisid“, L. Võrgu „Noodiõpetus koorilauljatele“, prof. J. Vaksi „Puhkpilliorkester“, „Pasunakoori päevaraamat“ jne.

Eriilise tähtsuse muusikalises kirjavaras aga omab Lauljate Liidu väljaandel 1924. a. alates ilmuv muusikaajakiri „Muusikaleht“.

Olgu toodud mõningaid statistilisi andmeid ka „Muusikalehe“ kohta.

16 aasta jooksul on „Muusikaleht“ ilmunud kord kuus 32-leheküljelise ajakirjana. Selle aja vältel on ilmunud trükiteksti 4772 leheküljel, kusjuures umbes kolmveerand sellest arvust on sisaldanud artikleid, ülejäänud osa pilte ja kroonika materjale. Üldised väljaandekulud on olnud Kr. 83.351.— ja sellest summast on läinud Kr. 18.080.— honorarideks. Lugejate arv on olnud kõikuv, ulatudes 1300 kuni 5000-ni. Noodilisa on kaasa antud 6-el aastal. Viimased kaks

aastat on „Muusikalehe“ tellimine kõigile liikmes-organisatsioonidele kohustuslik.

Mis puutub ajakirja sisusse, siis on katsetatud siin mitmesugust suunda, — kord häälekandjalikku, kord populaarteaduslikku, kord akadeemilisemat. Kuna aga „Muusikaleht“ on meie ainukene muusikaajakiri, siis on jäänud põhimõtte juure, et tema veerud peavad olema avatud kõigi meie muusikaelu aladele.

Muusikalised võistlused.

Noodiliteratuuri hankimise alal ei ole Lauljate Liit piirdunud ainult kirjastustegevusega, vaid on püüdnud elustada algupärast heliloomingut rea võistlustega. Nii on korraldatud segakoorilaulude võistlusi — 5, meeskoorilaulude võistlusi — 2, naiskoorilaulude võistlusi — 1, „elagu“-laulu võistlus — 1, puhkpillikoori helindite võistlusi — 4, seega kokku 13 võistlust. Lisaks sellele aga loodi 1930. a. K. Tüürpu nimeline koorilauluauhind, mis moodustub vastava kapitali protsentidest ja antakse välja igal aastal parimale koorilaulule. Seni on välja antud 8 auhinda.

Mis puutub võistluste sisulisse tulemusse, siis ei saa väita, et kõik auhinnatud laulud oleksid leidnud laialdast vastuvõttu koorides. Näib, et kõikjal mujal kultuurmaades ilmnevad nähted võistluste puhul on omased ka meile: tavaliselt võistluspinge kruvib üles esitatavate tööde nii sisulise kui tehnilise kvaliteedi, mispärast sageli sisuliselt hääd tööd on tehniliselt rasked ja leiavad esitamist vaid väheste kooride poolt. Neil asjaoludel on ka Lauljate Liidus viimastel aastatel koorilaulude võistlustega olnud tagasihoidlik. Eriti ebarakendatavad näivad võistlused olevat laulupidude kavade saamiseks, kuna laulupeo lauludele esitatavad nõuded on erinevad ning siin tavaliselt tuleb leida kompromiss laulu sisulise väärtuse ja tehnilise raskuse vahel.

Koorijuhtide muusikaline ettevalmistus.

Koorijuhtide muusikalise ettevalmistuse küsimus on olnud terav L. Liidu loomisest alates. Juba esimesel lauljate kongressil võeti vastu resolutsioon, asuda tõhusate abinõudega koorijuhtide taset tõstma. Kahjuks aga see on alasid, mis nõuab suuri kulusid, tulusid ei anna aga mingisuguseid. Seega selle ala viljelemine on võimalik üksnes tõhusate toetuste varal, milledega aga Lauljate Liit ei või kiidelda.

Ainelistest tingimustest sõltuvalt on seni saadud korraldada vaid lühiajalisi instrueerimiskursusi koorijuhtidele, ja neidki päämiselt seoses laulupidude ettevalmistamisega. Viimaseid aga ei saa pidada tulemusrikkaks, sest nende kavad on juhuslikud, kestvus lühike ja kursuste jälgimine vabatahtlik.

Tõhusamaks sammuks siin tuleb pidada Tartumaa osakonna kirjastusel ilmunud „Koorijuhi käsiraamatut“. Kuna aga see raamat ei ole mõeldud otseselt süstemaatilise õpperaamatuna, vaid erialaliste artiklite koguna, siis tõusis vajadus ka otsese õpperaamatu järele. Säärasena ilmub L. Liidu kirjastusel lähemal päevil T. Vettiku „Laulukoori juhataja“, mis on koostatud Lauljate Liidu Koorijuhtide Sektsiooni poolt väljatöötatud rahvakooriguhi normaaltadmiste kava alusel ja jääks edaspidi vastavaks käsiraamatuks.

Mis puutub edaspidistesse kavadesse, siis on peetud vajalikeks meil nn. rahvakooriguhi instituudi sissesäädmist. Vastavatel kursustel läbivõetud teadmiste ja oskuste suhtes sooritaksid koorijuhid katsed ja saaksid nende edukuse puhul vastava tunnistuse, milline edaspidi rahvakooriguhtide suhtes võiks muutuda isegi kohustuslikuks.

Laulupidustused.

Enne Maailmasõda toimunud laulupeod korraldati üksikute organisatsioonide poolt. On endastmõistetav, et nende läbiviimine ühele organisatsioonile osutus raskeks, millest sigines laulupidude puhul puudusi ja raskusi.

Iseseisvuse saavutamise järele tekkis lauljaskonnas taas mõte jätkata üldlaulupidude korraldamist. Seejuures taheti vältida seni ilmnenuid vigu, mispärast peeti vajalikeks laulupidude korraldamist rajada ülemaalse organisatsiooni alusele. See oli üks Lauljate Liidu asutamise vajadusi, ning alates L. Liidu asutamisest on peagu kõik laulupidustused toimunud kas viimase enda, tema osakondade ja sektsioonide või tema liikmesorganisatsioonide korraldusel kindla süsteemi alusel. Selle süsteemi kohaselt toimub iga viie aasta järele üldlaulupidu, samuti iga viie aasta järele iga maakonnas maakondlik laulupidu ning L. Liidu juhatause eriootsusel kohalikud laulupäevad suveti.

Tähtsamad neist pidustusist on muidugi neli üldlaulupidu: VIII, IX, X ja XI. Need pidustused on kahtlemata suurimad, mis meie ajaloos üldse on aset leidnud. Seda tõestab juba nende pidustuste rahaline läbikäik:

	Kulud	Tulud
8. üldlaulupidu	Kr. 94.132.05	Kr. 103.294.73
9. „ „	„ 176.111.91	„ 111.425.99
10. „ „	„ 76.477.19	„ 68.856.60
11. „ „	„ 76.428.77	„ 65.229.32

Kokku Kr. 423.149.92 Kr. 348.806.64

Toodud on vaid laulupidude rahalised läbikäigud, kuna ära on jäetud hoonete ja väljakute väärtus varandusena, mis tõeliselt omavad vaid raamatupidamise tähtsuse.

Nagu siit nähtub, on laupeod jätnud Lauljate Liidule puudujääki Kr. 74.343.28, millisest summast suurem osa veel tänaseni on tasumata võlg, vähem osa aga tasutud riigilt või kultuurkapitalilt saadud toetustega ja muudest tuludest. Tõeliselt aga esitatud kulud ei ole veel kõik. Peab arvesse võtma, et laulupidude vaheaegadel tuleb L. Liidul kanda lauluväljaku korrashoiu ja rendi kulusid igal aastal keskmiselt Kr. 1500.— mistõttu sellel arvel laulupidude kulud peaksid olema veel umbes Kr. 18.000.— võrra suuremad.

Üldse on olnud Lauljate Liidul lauluväljakuga kulusid Kr. 157.270.57. Siit järeldub, et ligi pool kõigist laulupidude tuludest on läinud lauluväljakule.

Vaatamata laulupidude suurele kultuurilisele tähtsusele on nad väga kulukad ning nagu nägime, nõuavad rohkesti juuremaksu. Seetõttu tekib tahtmatult küsimus: kumb oleks muusikaliselt olnud tähtsam, kas laulupidude korraldamine, või viimasteks kulutatud summade kasutamine otseseks muusikaliseks arendamistööks. Vastus langeb kahtlemata viimase ala kasuks. Siit aga peame siis järeldama, et laulupeod on teeninud märksa rohkem muid ülesandeid kui puhtmuusikalisi.

Mis puutub maakondlikesse laulupidudesse, siis on L. Liidu osakonnad neid korraldanud 14. Kui varemil aastail need laulupeod paisusid suurteks ning seetõttu nõudsid rohkesti kulusid, siis viimasel ajal on ilmnenuid siin kokkutõmbamise tendents: osavõtt võimaldatakse vaid oma maakonna kooridele, mis tagab parema muusikalise ettevalmistuse kui ka kokkuvõidul kuludes. Maakondlike laulupidude kavad, eelarved ja aruanded kuuluvad Lauljate Liidu nõukogu kinnitamisele.

Kohalikke laulupäevi korraldatakse meil väga rohkesti, varemil aastail kuni 30 suve jooksul, nüüd aga on selleks arvaks kujunenud keskmiselt 15. Ka nende laulupidustuste kavad ja eelarved kuuluvad Lauljate Liidu juhatause kinnitamisele ning nad toimuvad vastava kodukorra alusel.

Olgu veel märgitud seda, et alates 1938. a. nii üldmaakondlikest laulupidudest kui ka kohalikest laulupäevadest saavad tegelastena osa võtta vaid Lauljate Liidu liikmed.

Toetused.

Meie oludes ei suuda ükski ülemaaline kultuurorganisatsioon oma normaalselt tegevust arendada ilma välisest toetusteta. Eriti vajaline aga on toetus siis, kui selline organisatsioon tegeleb kultuurialalise kirjastamisega, mis meie oludes ei saa olla äriiselt tasuv.

Vaade publikule Tallinna konservatooriumi 20 a. juubeliaktusel

Lauljate Liit on saanud toetusi peamiselt Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali kaudu, olles seega üks neist vähestest ülemaailmistest vabahariduslikest asutistest, milline saab toetust kunstile määratud summadest. Kultuurkapitali tulud on piiratud, toetusesoovijaid aga rohkesti, seepärast ka Lauljate Liidul on tulnud läbi ajada võrdlemisi pisikeste summadega, eriti silmas pidades teiste kultuurorganisatsioonide toetusi. Seejuures aga toetuse summa on olnud peagu igal aastal erinev, mis on tekitanud suuri raskusi ses mõttes, et pole saadud arvestada pidevat arengutempot, vaid alati on tulnud tööd ja ettevõtteid kohandada toetussummale, mõne ürituse pooleli jättes ajal, millal sellest jäi teostada vaid väike osa.

Toetusi on saadud: 1925. a. — Kr. 4.500.—, 1926 — 5.500.—, 1927 — 6.000.—, 1928 — 20.700.—, 1929 — 12.500.—, 1930 — 9.400.—, 1931 — 10.000.—, 1932 — 9.000.—, 1933 — 7.000.—, 1934 — 6.000.—, 1935 — 5.500.—, 1936 — 8.200.—, 1937 — 7.000.—, 1938 — 7.000.— ja 1939 — 5.000.—, lisaks sellele

2.000.— koorijuhi käsiraamatu väljaandmiseks.

Nagu siit ühtlasi selgub, näitavad toetussummad alates 1928. a. järkjärgulist langemist, kusjuures aga tuleb silmas pidada, et kogu tegevus on pidevalt kasvanud, seega on toetuste ja organisatsiooni arengu suhe vastupidine.

Toetuste vähenemise on põhjustanud eelkõige asjaolu, et kultuurkapitali kogusumma ei ole tõusnud, küll aga on järjest uusi toetuste tahtjaid juure tulnud.

Tuleb sel puhul märkida, et meie kultuurielus tundub üldse vajadust vabahariduslike asutiste tegevuse hõlmata meie üldisse hariduspoliitikasse, mille juures esimeseks tingimuseks oleks, et vajalised toetused tulevad kindlaist allikaist ning antakse välja iga organisatsiooni tööulatust arvestades.

Lõpuks olgu märgitud, et vähemate toetustega on L. Liidu tegevusele kaasa aidanud ka teised organisatsioonid, eriti aga helleidite võistluste puhul ja „Muusikalehele“ toetuskuulutuste andmisega.

Liidu ametkond.

On endastmõistetav, et nii laialdane organisatsioon, nagu seda on Lauljate Liit, vajab alatist ametkonda. Selle juures aga säärased erilised üritused nagu laulupidustused, kirjastustegevus, ajakirja väljaandmine jne. vajavad ka erikogemustega töötajate.

L. Liidu tegevus algas ühe ametnikuga ja ühe ajutise lisatööjõuga, 1926. aastast võeti juure üks ja 1928. aastast teine ametnik. Kolme ametnikuga on see büroo jäänud töötama kuni siiani. Kahjuks aga nüüd, 20-aastase juubeli puhul on tulnud majanduslike raskuste tõttu taas tagasi pöörduda kahe ametniku juure.

Ei tarvitse olla kuigi kompetentne bürootöös üldse, et mõista: Liidu büroo koosseis on püsinud suurele ja kiirele arengule vaatamata kahetsevalt väiksena. Kui võrdleme teiste vabahariduslike asutiste büroode koosseise, siis näeme, et mõnigi neist olles oma ülesannetelt kui ka tegevuselt Lauljate Liidust märksa väiksem, omab neli, viis ja isegi kuus korda rohkem ametnikke.

Tuleb otseselt tunnustada, et L. Liidu büroo töökoormatus on kogu aja olnud erakordselt suur ning siin ei saa kõnessegi tulla ainult ennelõunane tööpäev, — vaevalt möödub nädalas päeva, millal büroo ei oleks tööli ka päälõunati.

Seejuures aga palgaolud ei ole muutunud viimase 12 aasta jooksul ning palgad suhteliselt teiste asutuste ametnike palkadega on väiksemad.

Need asjaolud tingivad kahetsetava nähte, et L. Liidu ametkond ei püsi, vaid inimesed, leides soodsamaid teenistusvõimalusi, alatasa lahkuvad. Nii on viimase 10-n aasta jooksul vaheldunud 8 alatist ametnikku. Ka tuleb märkida, et büroo töökoormus ei mõju kuigi soodsalt tervisele, eriti veel arvestades seda, et majanduslikest raskusist tingituna

on tulnud peagu kogu aeg töötada ebahügieenilistes ruumides. Seejuures aga puudub ametkonnal arstiabi, haigus- ja vanaduskindlustus.

Pääle kahe palgalise ametniku kuuluvad palgasaajate hulka veel „Muusikalehe“ toimetaja, lauluväljaku valvur ja ruumide koristaja.

Lõpukokkuvõtt.

Eeltoodud ülevaade käsitleb L. Liidu elus ja arengus olulisemaid momente. Kahjuks ei võimalda ruum peatuda üksikasjalisemalt paljude vähemalatuslike küsimuste juures, samuti ka mitte nende isikute juures, kes L. Liidu arengule on 20 aasta jooksul tõhusalt kaasa aidanud.

Eeltoodud ülevaade aga peaks andma pildi sellest, et meie rahvamuusikaline areng 20 aasta jooksul on olnud tunnustust vääriv, kusjuures eriti silmapaistev on organisatsioonilise külje järkjärguline tihenemine ja täienemine, nii et praegu kõik meie laulukoored ja orkestrid on seotud oma keskkorraldusliku juure tugevate niitidega ning seega nende areng kujuneb ühtlaseks.

Samuti aga näeme sellest ülevaatest, et kogu tegevuse juures Lauljate Liidul on tulnud alatiselt võidelda aineliste raskustega. Olgu märgitud, et peagu pole möödunud aastat, kus ei oleks tulnud teha laene juhatuste liikmete isiklikul vastutusel. Siiski aga on suudetud paljugi korda saata, kandes kindlalt ja julgelt nii vastutust kui ka kohustusi. Seejuures tuleb tõsise tunnustusega suhtuda kõigisse L. Liidu arvukaisse tegelassisse, nõukogu, juhatuse, revisjonikomisjoni, sektiioonide juhatuste, osakondade juhatuste, arvukate toimkondade ja komisjonide liikmeisse, kes aasta aasta kõrval huvi ja andumusega täiesti tasuta on L. Liidu häaks ohverdanud aega, energiat ja ka — närve.

Üleskutse Tartumaa 4. laulupeole 1940. a.

Eesti Lauljate Liidu Tartumaa osakonna korraldusel peetakse Tartumaa 4. laulupidu Tartus 1940. a. juunikuuks. Laulupeost võtavad osa sega-, mees-, nais- ja puhkpillikoored, kes kuuluvad E. Lauljate Liidu liikmeskonda. Laulupeost osavõtu registreerimise viimaseks tähtpäevaks on määratud 1. detsember 1939. a.

E. L. L. Tartumaa osakonna juhatuse palub laulu- ja puhkpillikoore rutata ülesandmisega, et oleks võimalik asuda aegsasti laulude ja puhkpillikoore palade õppimisele.

Kuna pääle üldkontsertide leiab aset ka võistluslaulmine üksikkooride ja koorirühmituste (kihelkondade kaupa) vahel, siis

palub osakonna juhatuse registreerimisel teatada ka võistluslaulmisest osavõtu soovist.

Neil päevil ilmub segak. noot. Laulupeost osavõtvatele kooridele saadetakse noodid raha ettemaksmisel kätte osakonna kulus, lunamaksuga saatmisel aga arvatakse saatekulu noodi hinnale juure.

Noodiraamatu hinnaks laulupeost osavõtvatele kooridele on 60 senti, teistele 75 senti, pääle 1. detsembrit s. a. kõigile 75 senti.

Tellimised ja raha saata Ed. Õunapuu nimele Tartu, J. Hurda 5, kust võib osta noote ka isiklikult. Lugupidavalt

**E. Lauljate Liidu
Tartumaa osakonna juhatuse.**

Vastuseid ankeedile L. Liidu tegevuse ja saavutiste kohta

Lauljate Liidu loomise 20-aastase juubeli puhul pöördusime L. Liidu juhtivtegelaste poole ankeediga, et kuulda arvamusi L. Liidu seniste saavutuste ja edaspidiste kavatsuste kohta nendelt, kes organiseerimistööle seisavad lähimal.

- 1) Mida peate L. Liidu senistes saavutustes tähtsaimaks?
- 2) Millele Teie arvates tuleks L. Liidu edaspidises tegevuses erilist rõhku panna?

Allpool toome üksikuid vastuseid neile küsimustele.

Prof. J. Aavik:

„Muusikaleht“ küsimisele — „Missugust osa peate Lauljate Liidu tegevuses kõige tähtsamaks“ — ei saa mina ühe sõnaga vastata. Küll aga katsun seda teha Lauljate Liidu üldise tegevuse analüüsimisega. Lauljate Liidu ülesandeks on eesti lauljaskonna organiseerimine ja eesti koorilaulu arendamine. Et Lauljate Liit eneses hõlmab kogu eesti lauljaskonna peagu sajaprotsendiliselt, siis on loomulikult Lauljate Liidu ülesandeks kujunenud ka laulupidude korraldamine.

Laulupidude positiivne mõju on seda suurem, mida paremini nad on muusikaliselt ette valmistatud. Häa muusikalise ettevalmistuse eelduseks on aga lauljaskonna ning kogu Eesti koorilaulu kultuuri pidev tõus ja kõrge tase. Selleks on aga mõõduandvad järgmised tegurid: kooride organisatsioon, distsipliin, koorijuhid, häälekultuur ja muusikaline üldharidus, kooriliteratuur ning kõige selle otstarbekas ja sobiv rakendus. Kõikide nende üksikalade arendamisega tegelebki Lauljate Liit ja kõikide nende alade progress tingib ka meie lauljaskonna ning meie koorilaulu üldise progressi.

Tähtis selle juures on vaid see asjaolu, et kõik oleks harmoonilises tasakaalus ja moodustaks sellise orgaanilise arenguprotsessi, mida iga loomulik kujunemine oma tervikus üksikute vajalike komponentide suhtes nõuab. Ja tähtsaim kõige juures on see, et suudetaks luua soodne olustik, leides ja rakendades õiged ning otstarbekad meetodid.

Teine küsimus — „Millele tuleks edaspidi L. Liidu tegevuses erilist rõhku panna“, — on eelütelduga juba vastatud. Ekstraktselt väljendades kõlaks see järgmiselt: tuleb luua

soodne olustik ning leida otstarbekaimad meetodid L. Liidu alade progressiivseks edasiarenguks, mis oma kogumis organiliselt moodustab eesti koorilaulu kultuuri üldise harmoonilise edu aluse.

Alfred Karindi:

1. Tähtsamaks saavutuseks pean L. Liidu kirjustustegevust, ilma milleta üldse kooride ja orkestrite tegutsemine ja areng poleks mõeldav, sest noot on kogu muusikakultuuri alus. Teiseks tuleb väga tähtsaks pidada kooride üldist organiseerumist ühe keskuse juure. Eriti sihikindlalt on organiseeritud meeskoorid, naiskoorid ja puhkpilliorkestrid, mille tõttu ka neil aladel märkame kiiret ning tõhusat arengut. Vähem ühistööd, sihikindlust ja arengutempot osutub segakoorides, kuid kuna neid on palju ning eripalgelisi, siis nende tegevuse täieline ühtlustamine oleks raske. Laulupidustused omavad suure muusikalise ja ühiskondliku tähtsuse, — seda aga tingimuseel, kui neid hästi ette valmistatakse. See on võimalik üksnes siis, kui laulupidusid korraldatakse harvemini.

2. Eriti vajaline on edaspidi tõsta koorijuhitide taset, neile korraldades vajalisi kursusi ja muretsedes õppekirjandust. Koori tase oleneb otseselt koorijuhist ning selge on see, et paljude kooride juures, eriti maal, jätab see veel küllalt soovida. Samuti on väga tähtis jätkata nootide kirjastamist senisel kujul või enamgi, sest koorid vajavad uudismaterjali. Selleks aga on vajaline toetus, ilma milleta Lauljate Liit ei saa elada. Toetust oleks hädapärast rohkem tarvis kui seni on antud, — võin seda eriti rõhutada kirjastustoimetajana, iga päev kokku puutudes kirjastamise küsimustega. Ka on soovitatav, et toetus tuleks otseselt riigilt, nii et alati saaks arvestada kindla summaga, nagu see on seni teistegi üldhariduslike organisatsioonidega. Edasi oleks vajaline organiseerida segakooride sektsioon, sest see ala on nagu vaeslapse ossa jäänud. Samuti on tarvis L. Liidus üles tõsta ja liikuma panna noorsoo muusikaline arendamine. Noortest kasvab meile koorilauljate pere ning kontsertpublik. Lauljate Liit peaks katsuma kaasa mõjuda, et meie koolides taas laulutundide arv tõstetaks endisele tasemele. Koolis tuleks üldse panna kõige suuremat rõhku koorilaulule ning senisest vähem

käsitleda teoreetiliselt aineid, kuna armastus ja huvi muusika vastu saab kasvada ikkagi üksnes isemusiitsemisega. Kui aga kesk-koolis, nagu olen kuulnud, võetakse läbi harmoonia ja vormiõpetus, siis võib see õpilastele sisendada muusika vastu antipaatiat. Üldiselt tuleb märkida, et tööd ja ülesandeid oleks palju — kõik aga nõuab raha.

Joh. Kiivet:

A. Eesti Lauljate Liidu saavutuste kohta oleks ütelda, et laulu ja muusika arendamise ning laulmise ja muusikalise tegevuse propageerimise seisukohalt on kõik senised tulemused tähtsad. Eriti tähtsaks saavutusteks tuleks lugeda järgmisi:

1. Laulu- ja muusikategelaste organiseerimine ning ühendamine tervikuliseks pereks kogu riigis.

2. Laulu- ja muusikakirjanduse koostamine ning levitamine nootide ning raamatute kirjastamise ja „Muusikalehe“ väljaandmise kaudu.

3. Ülemaaliste laulupidude järje- ja süsteemikindlalt korraldamine.

4. Laulmise ja muusikalise tegevuse õhutamise laialistes rahvahulkades.

B. Eesti Lauljate Liidu tegevust tuleks senises suunas jätkata.

Nimetada oleksid mõned küsimused, millega lahendamise võiks tulla päevakorda.

1. Eesti Lauljate Liidul tuleks leida abinõusid selleks, et levitada laulmist rahvas väljaspool kooli — peamiselt ühehäälsust kui ka lihtsat mitmehäälsust. Muuseas olgu märgitud, et endisel ajal vabas õhus laulmist töö juures esines nagu sagedamini kui nüüd. Koolid omalt poolt arendavad ja õhutavad laulmist, kuid nende töö vajab jätkamist kooliõpingud lõpetanute hulgas.

2. Eesti helikunsti tutvustamiseks ja Eestist lugupidamise tõstmiseks välismaal, eriti põhjamaades, on tarvis avaldada kogumik ilusaid rahvapärasteid eesti heliloojate laule ühes põhjamaa keeles, milleks võiks olla rootsi keel. Kuigi praeguses majanduslikus olukorras pole väljajaadet teose trükkimiseks õige pea, võtavad eeltööd (laulude valik, teksti korrapärase tõlkimine) aega — ning seepärast tuleb nendega juba nüüd alata. Kõige kergem oleks soololaulude varustamine ka tekstiga mõnes võõrkeeles (klaveripalade puhul seda tehakse päälkirjade suhtes).

Ühenduses sellega tuleb aga üldlaulupidude kavas jätta teatud koht ka välis-heliloojate, eriti põhjamaade, teiste naabermaade ja hõimurahvaste heliloojate loominguks.

Olgu tähendatud, et näiteks rootsi kesk-koolide laulude kogus leidub küll kaunike arv soome laule, aga ei ühtegi eesti viisi.

3. Üksikutelehtedel trükitud laulud peaks hiljem grupeerima ja neid brošeerida laskma. Viimased leiaksid siis ostmist ka nende lauluharrastajate juures, kes ei laula kooris, samuti ka mõned lauljad ostaksid neid mälestuseks, sest laulu õppimisel ja ettekandmisel on noodid juba nagunii kulu-nud.

4. Tuleb jatakata noorsoo koorilaulude kirjastamist, millega on juba L. Liidu poolt algust tehtud.

Karl Leinus:

Eesti laulukooride liikmeskond on Eesti Lauljate Liidu tegevusega koondunud-liitunud ühiseks organiseeritud pereks.

Eesti Lauljate Liit on pidevalt ilmutanud trüki meie heliloojate paremaid koorilaulu, millega on antud alus eesti rahvusliku koorilaulu harrastamiseks — populariseerimiseks nii kodu- kui ka välismaal.

Üldlaulupeod, maakondlikud laulupeod ja laulupäevad on korraldatud sihikindlusega eesti koorilaulu arengu jätkamiseks ning eesti laulu evolutsiooniks.

Eesti Lauljate Liidul tuleks edaspidi suuremat rõhku panna laulukooride paremale organiseerimisele: on üksikud liikmed tugevad, siis tugevneb sellega ka L. Liit. Seni tegutseb suurem hulk laulukoore juhuslikult: pole endal kindlat organisatsiooni ja nad on jäetud vaeslaste ossa. Laulukoorid esinevad pidudel ja laulupäevadel väga mitmesuguste sisetulekute soetamiseks, kuid laulukooride tegevuse aktiveerimiseks ei anta neist sisetulekuist nimetamisväärset.

Iga laulukoor olgu omaette organiseeritud üksus.

Eesti Lauljate Liidu liikmeil olgu oma üritusteks kokkutulemisel, lahkumisel, laulusõprade viimsele puhkepäigale saatmisel kindlaks määratud laulud, missuguseid võiks aga tarvitada ainult L. Liidu liikmed.

Nootide kirjastamisel on vajaline leida võimalus suurema hulga eesti kooriloomingu väljaandmiseks, kuna seni on seda tehtud piiratud olukorras.

Üldlaulupidu ja maakondlikud laulupeod tulevad korraldada kohal, kus laul pääseks mõjule.

Eesti Lauljate Liidu muusikalise töö süvendamiseks tuleks ametisse panna ELL muusikainstruktor.

Rahvusliku üksmeele kasvatamiseks on parimaks vahendiks laul, mille tõttu tuleks veelgi suuremat rõhku panna laulule. Oleks vajaline kõikide seltside juures ellu kutsuda ühe-kahehäälsed laulukoorid, nii et üldistel kokkutulekutel võiks esineda lauluga. Üldlauludeks tuleks valida rahvusliku ilmega palad.

E. V. Tallinna Konservatoorium

20-aastane

Tänavu 28. sept. täitus 20 aastat ajast, mil konservatoorium algas oma tegevust Kõrgema Muusikakooli nime all. Selle tähistamiseks korraldas konservatoorium piduliku kontserdi „Estonias“ 27. oktoobril. Tähtsa aasta puhul libisegu konservatooriumi saamisluhu ja edaspidine arenemine lühidalt siin ridades läbi (varem on kirjutanud J. Aavik „Muusikalehes“ nr. 10 — 1934. a. „Tallinna konservatooriumi arenemisest 15 aasta kestel“).

Konservatooriumi asutamise mõtte algjuured väljuvad „EMO“ (Estonia Muusika Osakonna) laulukoorist, kus toleaeagne muusikajuht, praegune konservatooriumi professor A. Topman teeb koori juhatuses ettepaneku laiendada Estonia Muusika Osakonna tööala. Samas esineb ka ettepanek muusikakooli asutamiseks. See on fikseeritud EMO juhatusse protokollis hilinenud daatumiga 20. novembrist 1918, mis aga peaks kandma tähtaega palju varasemast ajast, sama aasta 4. aprillist, kuna selle päeva all märgitud protokoll käsib juba muusikakooli avamise ettepanekut Estonia Seltsi juhatalele kindlaks kujunenud vaatepunktist ja mida Estonia Seltsi juhatusse protokoll 22. augustist toonitab kui „palju räägitud“ asja ning valib komisjoni — Kippert, Linnamägi, Lepa, Topman ja Einer — asja „liikuma panemiseks“.

Neile algpõhjusele järgnevatki kõik muud toimingud imekiiresti kuni kõrgema õppeasutise käimapanemiseni.

Estonia Seltsi juhatusse protokollis järgi 15. nov. 1918 otsustatakse kokukord, mis muusikakooli asutamise komisjoni poolt oli välja töötatud, esitada pääkoosolekule.

Estonia Seltsi pääkoosoleku protokollis järgi 17. nov. 1918 kinnitatakse kokukord ja tehakse EMO-le ülesandeks muusikakooli käima panna, kas või väiksemal kujul, kui raha ei jätku.

Eelseisval, 1940. aastal tuleks korraldada 100 a. koorilaulu juubelpidustused — muusikanädala või isegi muusika-aasta näol. Selle aasta jooksul tuleks leida soodsad võimalused ja anda tõhusad alused üksikute laulukooride tegutsemiseks.

Eesti Lauljate Liidul tuleks vastu astuda eesti koorilaulude sõnalise osa muutmisele, mis halvavalt mõjub ühislaulu propageerimisel.

Vabadussõja ajal 1919. aastal konservatooriumi asutamise küsimus on jäänud ajutiselt seisma, kuid juba 9. mail alustab komisjon värskenдатud koosseisus — G. Hellat, M. Lüdigi, R. Kull ja A. Topman — uuesti tegevust. 16. mail 1919. moodustatakse Estonia Seltsi juhatusse poolt muusikakooli kuratoorium, millisesse kuuluvad: A. Topman, R. Kull, M. Lüdigi, ins. Reimok, ins. G. Hellat, J. Kartau ja A. Rei. Kuratoorium oma esimesel koosolekul valib esimeheks ins. G. Hellat'i ja direktoriks M. Lüdigi. Suve jooksul koostatakse konservatooriumi põhikiri ning esitatakse haridusministrile kinnitamiseks.

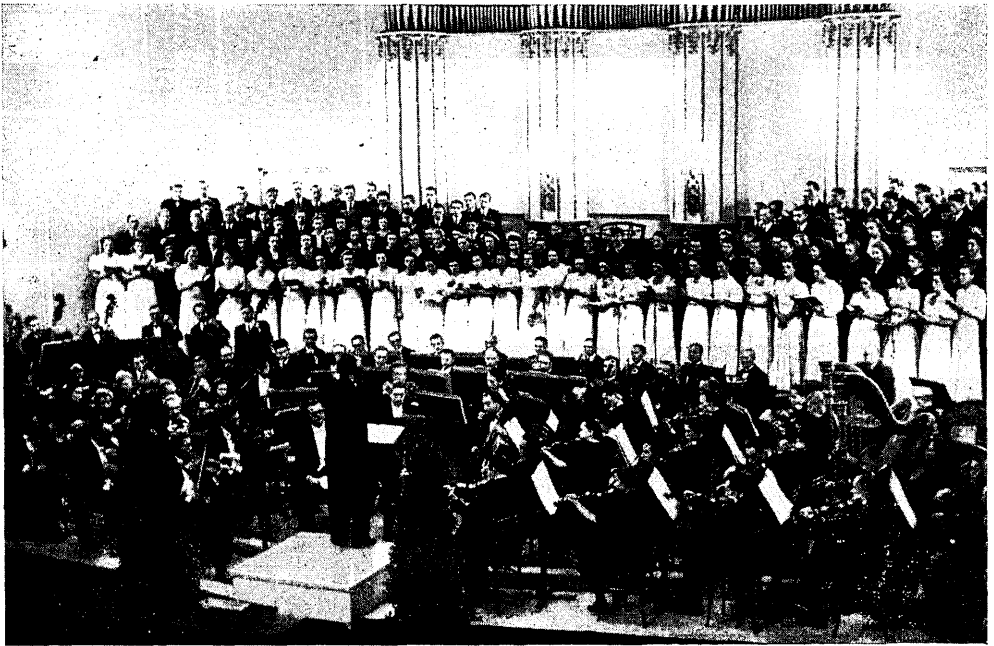
Haridusministri J. Kartau poolt kinnitatakse 10. sept. 1919. a. põhikiri, mitte aga konservatooriumi nime all, nagu ette pandi, vaid tagasihoidlikumalt — „Tallinna Kõrgema Muusikakooli“ avamiseks. Selle „alla-surumise“ põhjuseks oli nähtavasti konservatooriumi asutamise idee kahtlev kritiseerimine „Tallinna Teatajas“ 1919. a. K. Türupu poolt, kes umbusaldusega suhtus konservatooriumi olemasolu võimalusse meil Eestis, ja nimelt põhjusel — kas leidub meil üldse õpilasi? Kuid vastulaused A. Topman'i poolt ja kuratooriumi usk kavatselavasse asutisse hoidsid ka seltskonna usu kõikumatuina ning õpilaste registreerimine uude muusikakooli andis arvu 400.

Sel viisil oli siis jõutud muusikakooli avamise päevani: 28. septembril 1919. peetakse pidulik aktus „Estonia“ kontserisaalis ja 29. septembril algab õppetöö dir. M. Lüdigi juhtimisel.

Õpilasi registreerus alguseks 400 ümber, milline arv pärast kasvas 600-ni. (Praegune õpilaste arv on 360 ühes Lavakunstikooliga.)

Uus muusikakool asus tööle „Estonia“ teatrihoone ruumides (kontserisaali poolses osas), mille Estonia Selts lahkesti andis kasutada. Varsti aga muutusid ruumid kitsaks, kui õpilaste arv oli tõusnud 600-le. Kuratoorium pidi lahendama ruumide küsimuse. Ses suhtes tulid vastu Tallinna ärimehed, kes annetasid summased, nii et võis asuda oma maja ehitamisele Lasteaia platsile. Linnavalitsus andis krundi. Maja sai valmis 1922. aastal, küll osaliselt kogu plaanist, kuid ta suurtis siiski esialgu rahuldada kooli töötarbe. Aastal 1930 — dir. J. Tamme ajal — tehti majale päale kolmas kord ja juurdeehitisi, millega hoone omandas praeguse kuju. See juba nägusam hoone on ikkagi kitsas, nii et peab tunnind üksteise

Foto Unstalu.

Konservatooriumi orkester ja koor juubeliahtusel esinemas

otsa suruma ja lisaks veel kõrvalruume üürima. Õpilaste harjutusklassidest ei saa olla juttugi; puudub isegi õppejõudude tuba.

1923. a. valiti direktoriks prof. J. Tamm, kuna M. Lüdigi siirdus uuesti loovale tööle. Samal ajal asutati ka „Tallinna Konservatooriumi Selts“, kellele Estonia Selts loovutas kooli ülalpidamise, sest asudes uude majja, oli raske juhtida muusikakooli tegevust Estonia Seltsi ja kuratooriumi kaudu. Selle seltsi tegevusel muudetigi Kõrgem Muusikakool E. V. Tallinna Konservatooriumiks, mille põhikiri kinnitati 1925. a. haridusminister H. B. Rahamäe poolt.

Andekamate ja kehvematel õpilaste toetamiseks asutati Konservatooriumi Seltsi kõrval paralleelselt „Õpilasabi“, kes hangib sissetulekuid liikmemaksudest, toetustest ja kapitali %⁰/o-dest.

Sama — 1923. — aasta kevadel väljus konservatooriumist esimene lend lõpetajaid-helikunstnikke. Sellest ajast alates igal kevadel lõpetab konservatooriumi salkkond noori muusikajõude, kelledest paljudki on üles töötanud end silmapaistvateks muusikategelasteks.

Pärast J. Tamme surma 1933. a. valiti direktoriks helilooja prof. J. Aavik, kes juhib

konservatooriumi tegevust käesoleva momendini. Kuna dir. M. Lüdigi ajal möödusid konservatooriumil sünnitamisvalud ja prof. J. Tamme perioodis toimus majanduslik kõvenemine, siis praeguse direktori all samub töö reformide rada, mis viib õppetöö hinge ikka ligemale eesti omapära nõuetele ja kaasaegsusele.

Suurema stabiilsuse saavutamiseks dir. J. Aaviku ajal toimus 1935. a. konservatooriumi riigistamine, kusjuures õppeasutis sai nimeks „Eesti Vabariigi Tallinna Konservatoorium“.

Suuremate tööde hulka konservatooriumi tegevuse ühtlustamise ja kindla piirittuse otstarbel kuuluvad J. Aaviku korraldusel ja kaasabil toimetatud „E. V. Tallinna Konservatooriumi õppekavad“. See on vaevarikas ja kaua kaalumist nõudnud töö, kuna konservatooriumi praegune laialdane, peagu igasse muusikaalasle puutuv õppetegevus haarab enda töökvavva palju erinevaid piisajtu koos üldvajaliste õppeainetega.

Praegu on konservatooriumi õppeväli jaotatud 5 osakonda: I — kompositsiooni, orel ja teooria osakond, II — klaveriosakond, III — lauluosakond, IV — keelpillideosakond ja V — puhkpillideosakond. Lisaks

Koosviibimine konservatooriumi 20 a. juubeli puhul

tuleb juure 1938. a. Lavakunstikool iseseisva osakonnana.

Praegune Konservatooriumi Valitsus on koostatud päälle direktori prof. J. Aaviku osakonnajuhatajast: I — prof. A. Topman, II — prof. Th. Lemba, III — van. õp. A. Arder, IV — prof. A. Vedro, V — prof. J. Vaks ja Lavakunstikooli juhataja L. Kalmet.

Milline tähtsus on konservatooriumil riigi elus? Maades, kus tegutsevad hääd õpetajad, kus muusikalist tähtsust võrreldakse riiklikuga, võrsub muusikuid-komponiste, mängijaid, teoreetikuid maailma suurmõõtude kohaselt. Säälluuakse tohutul hulgal häid teoseid, viiakse mängutehnika nauditava kõrgusele, püstitatakse mikroskoobi-peeni muusikateooriaid. Ühes sellega areneb ka pillimeistrite tehnika määratule kõrgusele, mille tunnustajaks on esmaklassilised viiulid, klaverid, orkestripillid. Ja sääll ei jääda peatuma tänapäeva juure, vaid arendatakse iga ala edasi, kõrgemale. Seda edasitungi soodustatakse, kuna see on maailmalise tähtsusega. Võttes reaalselt — on see ka riikliku tähtsusega, kuna nii võimaldub mõõda ilma laiali saata tohutul hulgal oma trükitud teoseid ja raamatuid, arvukalt kunstnikke jne.

Kui võrrelda aluseid, mille varal on mõnes riigis muusika tõusnud, õieti tõstetud nii

kõrgemale, tekib küsimus, kas helikunstiline põhi rahvamuusika näol seisab kõrgemal tasemel meie omast?

Sellest lähtepunktist väljudes võib konstateerida, et meie rahvalaul ja rahva pillimuusika ei ole stiililt sugugi madalamad säälestest, vaid seisavad omaette kultuuris täiel kõrgusel. Nendes puudub magusus, läägus, mis tihti on kahjustav stiilile. Seega meie rahvamuusika kuulub kõrgemate stiilide hulka. Kui poleks meie rahvastii kunstilisel väljatöötamisel rakendatud võõraid mõjusid, nimelt võõraste ilustamise meetodeid aineks kasutatava rahvusluse juures, siis oleks meie juha nüüd esindanud tükikest omaette maailma. Vähemalt eneste teadvuses. See teadvus paneb tööle, see tiivustab, kuna leidub vastuvõtlikkust ümbruselt — leidub pinda.

Seda iseteadvust võib saavutada aga ainult suure tööga, kusjuures tuleb maailma arenemisega sammu käies veel paralleelselt edasi viia „oma asja“. Edasiviimine ei tohi mitte sündida põhimõttel, et seda peab teema, et seda teevad kõik teised, vaid alustel, et oma stiil, oma saavutis on armsam, meeldivam.

Selles seisabki rahvusliku konservatooriumi päämine ülesanne — valmistada oma rahva noortest kunstnikke, kes oleksid suutelised võistlema teiste maade esindajatega,

et viia kõrgemale omaloomingut. Endastmõistetavalt selle ülesande sihiks jääb arendada seda, mis on arendamiskõrguslik, erinev maailmas väljakujundatud motiividest, mis on isegi neist kõrgem, et lisandada teh-tule uut valgust, uut mõttesoojust. Ei ole mõtet hakata arendama näit. mõnda rahva-pilli, kuna instrumentide suhtes on maailm-rikastunud sääraste kõrvkõimsatega, nagu klaver, viiul, orel jne. Kui aga meie kunst-nik peab nendel pillidel mängima ainult vä-lismaa vaimsust, kuna omal seisab vilja-

kandmist ihaldav maa söödis, siis see on täieliselt paigalejäämine ja hääbumine.

Valmistada kunstnikule oma nägu, mitte üksnes pillikäsitamises ja häälevalitsemises, vaid ka stiilisliku kujundamises — selle põ-himõtte poole on suunatud konservatooriumi töö.

Seega peaks soovima edu konservatooriumi tööle, mis haarab ulatust kahes suunas: mineviku varal anda hädä kooli, tuleviku kultuurikandjate tegevusele aga lisada omalt poolt midagi juure.

Vootele Veikati lavajuubel

Vootele Veikat, nooremasse põlvkonda kuuluv baritonilaulja, pühitses hiljuti oma kümneaastast lavategevust operiartistina. Elutöökä niisugune kujunemisaeg on muidugi lühike, kuid isiku põhiväärtuste näitamiseks siiski küllaldane.

V. Veikat on arenenud ja kerkinud esile täiesti loomulikult teel. Tema küpsemisel pole ilmnenu midagi forsseerivat või en-nast ülehindavat. Ta pääses osade juure operikoori tagasihoidlikest ridadest, olles enda vastu äratanud usaldust juhtivate te-gelaste hulgas. Nii ta ajajooksul arenes tugevamaiks ja muutus vajaliseks meie operilava valdkonnas. See on kõik lihtne oma selgete joonte juures.

Kui V. Veikat hakkas saama väikesi osi ja nendelt järjest suurematele üle läks, siis polnud säärane sisuliselt loomulik käik ometi mitte rakenduslikult kerge tehniline toiming. Kõige juures tuli end pidevalt arendada vokaalsest küljest ning tiheda-malt ja sügavamalt sisse elada lavaliste nõudmiste poolel. Nii ühte kui teist tegi V. Veikat tasakaaluka eneseusaldusega. Ta tundis oma õigeid tahtmisi ja evis nen-de läbiviimiseks ka vajalist vastupidavust.

Kui V. Veikat umbes kuus aastat tagasi esines „Deemoni“ nimiosas, siis oli see noorele jõule suur ülesanne — sisuliselt ja füüsiliselt. Ise ta ütleb: „Ma väsisin ära ja laul oli kaunis kesine“. Muidugi jäi paljugi puudu artistlikust ülesastumisest, ometi aga paistis saavutiste tagant läbi töötavaid tulevikuvõimalusi. Hiljem V. Veikat jättis enesest püsivamad muljed esi-nedes „Eugen Oneginis“ nimitegelaseks.

V. VEIKAT tsaar Peetrina

Selles osas tema juures avaldus väga palju seesmist jõu kokkuvõtmist ja artistikar-jääri ennustavaid väljendumisi.

Kuigi tookord mõningati oli põhjust V. Veikati lavalist liikumist nimetada pisut kinniseks, tingis seda vähene viilumus ja noore tegelase tagasihoidlik iseloom. Nagu nüüd võime tõendada, jätkub V. Veikati küllaldaselt lahtist lendu sundimatuks mänguks ja temperamenti jõuliseks rakendumiseks.

Vokaalselt on V. Veikat saavutanud hää kõlavuse, mida võib nimetada laulja suureks väärtuseks. Ühtlasi ta on jõudnud ka mehistanud tämbrini, mis lubab arendada dramaatilist pinevust. Soodne lavakuju omaltpoolt tasandab teed artistikutseks.

Nõnda siis tema jätkuval edul pole isikuliselt tõkestusi ning ta võib oma teed minna pidevalt kasvava tõusuga.

Senini on V. Veikat suutnud läbi laulda osad ümber 25 ooperis. Meie oleme teda iga sammuga õppinud ikka enam armastama ja austama. Juubeliõhtul ta astus üles hiljuti „Estonias“ lavale toodud A. Lortzing'i ooperis „Tsaar ja puusepp“, täites Peeter I osa. Senimi kõiges ilmenud sooja poolehoidu ning kunstilist edu soovime juubilarile ka omaltpoolt, lootes noorele artistile jätkuva tõusuga kestvate õnne.

Ed. Viskanpuu.

Fr. Tammarí 20 a. muusikalise tegevuse juubel

FR. TAMMAR,

Kaitseliidu Tallinna Maleva orkestrijuht

Septembrikuus tähistas oma mitmekülgset muusikalist tegevust orkestrijuht ja muusikapedagoog Fr. Tammar — ta on tegutsenud orkestrijuhina 20 aastat, kutselise õpetajana 15 aastat ja Kaitseliidu Tallinna Maleva orkestrijuhina 10 aastat.

F. Tammar pärineb muusikalisest perekonnast, kuna tema isa on olnud Tapal ärksamaid seltskonna- ja muusikategelasi ning veel praegugi, kõrges vanaduses, juhatab Imastu Invaliidide Kodu orkestrit.

F. Tammar algas oma muusikalist tegevust juba kooliõpilasena, siirdudes Vabadussõtta vabatahtlikuna kooliõpilaste pataljonis ning kuuludes ka selle pataljoni orkestrisse. Pärast Vabadussõda asus ta Tapal raudteelaste ja hiljem haridusseltsi orkestrit juhatama, samal ajal alates õpinguid ka Tallinna

konservatooriumis, lõpetades 1926. a. selle trompetiklassi. 1923. a. asus F. Tammar Harku alaealiste parandusasutisse õpetajaks-kasvatajaks ning ühtlasi „Edu“ puhkpilliorkestri juhiks Tallinnas. 1929. a. asub ta Kaitseliidu Tallinna Maleva orkestrit juhtima, kus töötab praegugi, olles ühtlasi Kaitseliidu orkestrite inspektoriks.

Kogu aja on tulnud tal tegutseda väga rasketes tingimustes, kuna ühelt poolt koolitöö eritüübilises asutises nõuab suurt pingutust ja tasakaalukust, teiselt poolt aga muusikaline tegevus Tallinnas tingib alatise edasi-tagasi sõitmise ja rohke ajakulu.

Siiski on F. Tammar olnud meil üks innukamaid puhkpillimuusika ala viljeldajaid ning tema juhatada olev Kaitseliidu Tallinna Maleva orkester on kujunenud hinnatavaks muusikaliseks üksuseks. Erilist huvi ja hoolt on ta ilmutanud noorte mängijate väljaõpetamisel ning meie oleme näinud noorte parandusasutise kasvandikest koostatud orkestrit esinemas ühel kui teisel puhul, ka laulupidudel, kõigiti südilt ja hästi.

Lauljate Liidul on eriline põhjus hinnata F. Tammarit tööd Puhkpillimuusika Sektsioonis, kus ta on selle asutamiseks saadik olnud juhatusliige ja üks aktiivsemaid tegelasi. Kirjastustegevus, kursused, instrueerimised, nõuanded, ühisesinemised, laulupeod — kõikjal on olnud F. Tammar südi ja leidlik kaastööline.

Soovime tublile töömehele rohkesti jõudu ja senist innukust edaspidises tegevuses!

Foto Uustalu

Kaitseleidu Tallinna Maleva orkester; juhatamas Fr. Tammar

Ooper ja kontserdid

Järjekordse ooperina toodi „Estonias“ lavale A. Lortzing'i „Tsaar ja puusepp“. Sellest teosest kunstilise tähenduse mõttes võib üle minna lihtsa vormeliga: ei saa arvesse tulla.

Kui nimetatud ooperi puhul siiski mõni rida rohkem kirjutada, siis sünnib see teistel põhjustel. Nimelt jääb meie muusikalavastuste areng säärase repertuaari juures seisma, õigemini — läheb tagurpidi. Ühekülgus, et meil viimastel aegadel on hakatud viljelema peagu ainult koomilist ooperit, pole enesest veel kõige halvem. Kui sinna aga seltsib juure vaimsure puudus, siis lakkame pretenderimast mingisugusele kultuurilise arengu taotlemisele.

„Tsaar ja puuseppaga“ võib ainult aega viita, kunstiliste väärtuste mõttes magada. See aga pole ooperi ülesanne. Paljas lohutamine naljasaamisega ja kerge mõnutundega ei täida siin oma otstarvet. Mugava või mõttelaisa äraolemise jaoks on leiutatud ning rakendatakse väga ohtrasti mitmesuguseid muid asju nägemiseks ja kuulmiseks. Ooperi ülesandeks on väärtusi sigitavalt ergutada vaimu.

Viimane omadus A. Lortzing'i „Tsaar ja puuseppal“ puudub. See on kunstilises mõttes operetlikult vähenõudlik teos. Ainult

nende mõtude järgi võime antud muusikat nimetada keskelt läbi tehtuks — paiguti välksema, teisel suurema õnnestumisega. Isegi mõnel puhul väljatõstvalt nimetatud sekstett on ainult asjakene enama tähenduseta.

„Tsaar ja puuseppa“ muidugi etendatakse oma arv täis, usutavasti rahuldavate kassade juures. Võib uskuda, et paljudki vaatavad ettekannet veel teise ja kolmanda korra ning leiavad sobiva paiga või viisi ka vaimustuse avaldamiseks. Ometi see teos pole kunstiliselt kaalult ooper, mida selle nime all pakkuda kriitilise võimega muusikapublikule.

Eeslit hobuse pähe on kaunis raske maha müüa, isegi osavate vahelikauplejate abil. Viimaste all ei tule mitte mõelda arvukat tegelaskonda, kes „Tsaar ja puuseppa“ ettekandel täitis ülesanded hää püüdmisega ning vastutavusega.

*

Teine sümfooniakontsert O. Rootsi juhatause alla sisaldas kavasa tunduva protsen-di uudisteoseid. Esimese numbrina kanti ette H. Eller'i sümfooniline süit, mis äratas tähelepanu oma kujuka vormiga, kandvate meeleoludega ja kõlalise selgusega. Selles oli rakendatud tundemuusikat ning maalilist

Tallinna Linna Ettevõteteosakonna orkester

arendust eindusliku tasapinna juures. Ainult üks osa langes üldisest tervikust pisut välja. D. Sostakoviči klaverikontsert andis tunnistust komponisti häast kunstimeelest ning omapärasest meisterlikust käsitluslaadist. Pianist Br. Luukk solistina toimis tähelepanu pälvival. Orkester oma ülesannetes näitas hinnatavat taset, seda ka saate juures. Õnnestunuks kujunesid O. Rootsil eelnimetatud numbrid, kuna Rimski-Korsakov'i sümfooniline süit ilmutas teatavat ülepingutamist.

E. V. Tallinna Konservatoorium tähistas oma 20-aastast tegevust kontsert-aktusega „Estonias“, kusjuures muusikalise kava läbiviijaks olid umbes 90-liikmeline sümfooniaorkester ja üle sajaliikmeline koor — endistest ja praegustest kasvandikest. Kava oli koostatud konservatooriumi õppejõudude loominguist. Loomulikult ehk oleks olnud näidata asutise lõpetanud järelkasvu töid, kuid arvatavasti materjalide valimine tekitas raskusi. Edukat ettekannet pakkusid juhatajatena J. Aavik ja O. Rootsi ning solistina T. Kuusik. Kõnedega esinesid dir. Aavik ja haridusminister Kogerman. Rohkesti oli suulisi ning telegraafilisi tervitusi.

Tallinna Meestelaulu Selts andis oma 110. kontserdi esimese suurüritusena uue dirigendi A. Karindi juhatusel. Kava oli koostatud meeskooride repertuaari paremikuist — õieti matka jaoks Soome, mis aga jäi teostamata. Koor laulis väärrikas kunstilises rakenduses, näidates puhtust, täpsust

ja tõlgitsuslikku ilmekust. Z. Ukk-Aumere viiulisolistina jättis soodsa mulje oma kujunemisega kunstilise mõõdutunde ja peenenenema tehnika sihis. Saatjana T. Targama toimis sobivalt.

Sisuka kontserdi andsid Muusikaüliõpilaste Seltsi aastapäeva puhul viiulikunstnik H. Aumere ja pianist K. Sillakivi. Kavasse oli paigutatud Corelli, Mozart'i, Brahms'i ning Franck'i töid — igalt järjekorras üks sonaat. Vastastikku oli programm võrdlemisi hästi läbi viidud, mõne harvem juhtunud väljalkaldumisega. Ettekanne arenes pideva meeleolulise tõusu suunas ning jõudis lõpuks õige silmapaistvate tulemusteni.

Pühavaimu kirikus toimunud kontserdil oli esinduslikuks kavataitjaks orelkunstnik P. Indra, kes hää tehnika ja värvilka registratsiooni juures sooritas rea sisukaid sooloonumbreid ning osava jälgijana täitis ka saatja ülesandeid. J. Siimon laulis vokaalse sümpaatsusega ning meeleoluka tõlgitsemisega eesti helitöid. N. Kuut viiulipalade ettekandmisel näitas, et ta on viimasel ajal teinud oma kunstis edusamme.

Uue küllastajana käis Tallinnas külastamas Riias päritolev noor viiulikunstnik Sara Rašina, andes siin kaoks iseseisvat kontserti erinevate kavadega. S. Rašina on üks Brüsseli võistlustest osavõtjaid. Ta omab tähelepanuväärset kujunenud tehnika. Eriti see maksab vasaku käe kohta, millisel alal valitseb suur puhtus ja väledus. Parema käe tehnika mõningas suhtes nõuab veel täpse-

mat väljatöötust. Virtuosoosliku külje kõrval esineja avaldas ka hinnatavat muusikalist maitset, mis tal võimaldas oma repertuaari pakkuda elustatud ning kunstimõõdulisel kujul. Klaveril saatis hää sobivusega ja kindla tasakaaluga P. P. Lüdig.

Oma 40-a. muusikalise tegevuse juubeli puhul andis kontserdi meile juba varemini tuntud viiulikunstnik Karl Brückner. Teda tunneme kui virtuooslikkusse kalduvat esinejat, kellel ei puudu ka vastavad alused, kuid kes nii mõnigi kord libiseb peensustest lihtsalt üle. Säärane julge mäng koos teatava formalistliku rahuga kujuneb kunstinaudingule mõningal määral tõkestavaks. Kontsertanti saatis R. Ringhäälingu orkester O. Rootsi juhatusel, kes oma ülesande sooritas silmapaistva eduga.

„Estonias“ andsid kontserdi noor baritonilaulja E. Oja ning pianist G. Heuer. Laulja E. Oja on alles kujunemise järgus nii oma häälelise kooli kui tõlgitsusliku käsitluse poolest. Eriti vabab kontrolli resonants. Esineja avaldas algul ka tunduvalt närvilisust, mille lahtudes ettekanded võtsid ümarama ilme. G. Heuer mängis kaunis hää tehnikaga ja muusikalise maitsega oma soolounumbrite rea ja toimis hinnatava saatjana.

Omanimelise kontserdiga esines tütarlaste kommertsgümnaasiumi saalis noor lauljanna H. Heiberg, kes samuti on alles arenev jõud ja vabab veel rohkesti aega küpsemiseks, mida jääme huviga ootama edaspidi. Kaaslasena laulis E. Oja, saatis V. Niilus.

Ed. Visnapuu.

Mitmesugust

Tallinna Linnavalitsuse Ettevõteteosakonna orkester 15-aastane.

10. novembril s. a. täitus viieteist aatsat Tallinna Linna Ettevõtete orkestri asutamisest. Selles ajavahemikus orkestri koosseis on kasvanud 9 liikmelt 27 liikmeni, kes on kõik Tallinna Linnavalitsuse Ettevõteteosakonna teenijad. Orkestrijuhiks on olnud algusest päälle Aleksander Helisto, kelle energilisel juhtimisel orkester on saavutanud tunnustatud muusikalise taseme. Orkester on osa võtnud kõigist riiklikest ja tähtsamatest seltskondlikest pidustustest ning mitmesugustest sündmustest Tallinna linna omavalitsuse elus. Päälle selle orkester on korraldanud maksuta vabaõhu-kontserte ja osa võtnud üld- ning Tartu laulupidudest ja esinenud rea kontsertidega Riigi Ringhäälingus.

Ka Linna Ettevõteteosakonna suurearvulises teenijaskonnas orkester on võitnud populaarsuse ning lugupidamise, esinedes mänguga kaasteenijate juubelitel ja matustel.

Suri puhkpilli-veteraan Avinurmes.

31. oktoobril suri Avinurmes tühikese haiguse järele ligi 78 aasta vanuselt Jüri Paljak — Avinurme tuletõrje orkestri isa, kel eelseisval talvel oleks täitunud 60 aastat kornetimängimisest. Paljak hakkas Lohusuu kirikuorkestris mängima 18-aastasena. Sõjaväeteenistuses Varssavis tema oli 5 aastat

muusikuks ja hiljem koduvallas on kõik aeg orkestris kaasa mänginud, olles pikemalt ka orkestrijuhiks. Veel käesoleval sügisel ta võttis orkestri tegevusest hoolega osa, puududes harva ainult mõnelt öiselt peolt.

Lauljate Liidu nõukogu koosolek

peeti laupäeval, 14. oktoobril s. a. Lauljate Liidu ruumides. Kokku oli tulnud ligemale 20 nõukogu liiget. Kõigepäält vaadati läbi L. Liidu 1939. a. esimese poolaasta aruanne, mille järgi on olnud tulusid Kr. 14.154.10 ja kulusid Kr. 16.374.25, seega kulude ülekaal Kr. 2.220.15. Viimane on tekkinud sellest, et peagu poolaasta lõpul selgus Kultuurkapitalist toetuse andmine väiksemal määral, kui Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali esinduskogu ja valitsus olid ette näinud. Toetust kärbiti õige suuresti: palutud ja ettenähtud Kr. 10.000.— asemel anti korraliseks tegevuseks Kr. 5000.—, mis on isegi eelmisel aastal saadud toetusest Kr. 2000.— võrra vähem. Lisaks sellele on lubatud Kr. 2000.— erakordse toetusena koorijuhhi käsiraamatu väljaandmiseks.

Osaliselt on puudujääk tekkinud ka põhjusel, et poolaasta on liiga lühike aeg investeeritud kapitalide tagasilaekumiseks. Nii langeb sellele ajale intensiivne kirjastustegevus, kuna nootide ostmine kevadise aja tõttu aga oli nõrk.

Tekkinud puudu jäägi katteks on palutud riigi lisaelarve korras toetust, mis aga seni ei ole veel otsustatud.

Edasi vaadati läbi L. Liidu 1939/40. a. eelarve, mis algab 1. juulist 1939. a. ja lõpeb 31. juunil 1940. a. Nii see oleks esimene eelarve uuele majandusaastale üle minnes. Eelarves on kulud-tulud tasakaalus Kr. 28.160.—. Eelarve võeti vastu ja otsustati anda kinnitamiseks volikogule.

Seoses eelarvega otsustati volikogule teha ettepanek, tõsta liikmemaksu igalt lauljal-mängijalt 5 sendi võrra aastas, seega senise 15 sendi asemel määrates 20 senti. Kuna üldiste erakordsemate aegade tõttu võib liikmete arv ja vastavalt ka liikmemaksude üldtulu väheneda, siis aitaks see väike liikmemaksu tõstmine tulu hoida endisena.

Kuulati ära L. Liidu juhatusel informatsioon kirjastustegevusest ja peeti vajaliseks, et see koonduks keskkohhta, kusjuures eriti välditaks laulude mitmekordset trükkimist eraldi ja laulupidustuste kavades. Üksikasjaline kirjastustegevuse kava ning ümberkorraldus jäeti L. Liidu juhatuse hooleks.

Juhatusel tehti ülesandeks asuda XII üldlaulupeo ettevalmistustööde kava koostamisele ja see võtta lähemal nõukogu koosolekul kaalumisele.

Kinnitati eeloleval suvel Tartus toimuva laulupeo puhkpillikooride kava ja täiendus meeskooride kavas. Ühtlasi kiideti hääks osakonna seisukoht, kutsuda mainitud laulupeole vaid Tartumaa koore ning lubada L. Liidu juhatuse nõusolekul väljastpoolt osa võtta ainult neil kooridel, kes suurtelised on iseseisvalt kava ära õppima, millega välditaks kulukas eelproovide korraldamine teistes maakondades.

Lauljate Liidu volikogu koosolek

peeti pühapäeval, 12. nov. s. a. Tallinnas konservatooriumi saalis. Koosolekule oli kogunenud ligemalt 80 esindajat. Koosolekut juhustasid esimees prof. J. Aavik ja abiesimees K. Jürgenson.

Liidu 1939. a. I poole aruanne, s. o. 1. jaan. kuni 31. juunini, võeti teadmiseks. Aruande järgi on olnud kulused Kr. 16.374.25 ja tulused Kr. 14.154.10, seega on kulude ülekaal Kr. 2.220.15. Viimane on tekkinud päämiselt sellest, et saadi loodetust vähem toetusi. Ka ei ole jõudnud nootide kirjastusse investeeritud summad veel laekuda.

Aruanne otsustati liita 1939/40. a. aruandega ning seega lugeda käesolev majandusaasta 18 kuu pikkuseks. Sellest sõltuvalt otsustati pikendada ka nõukogu ja juhatuse ametiaega, mistõttu järgmised valimised toi-

muvad 1940. a. peetaval volikogu koosolekul.

Liidu liikmemaks määrati 1940. a. 20 senti igalt lauljal-mängijalt aastas ning tasumise tähtajaks 1. veebruar 1940. a.

Edasi vaadati läbi Liidu 1939/40. a. eelarve ajavahemiku kohta 1. juulist s. a. kuni 31. juunini 1940. a. ning võeti vastu tulude ja kulude tasakaalus olles Kr. 28.160.—

Koosolek lõppes hümni laulmisega. Ühtlasi otsustati saata tervitustelegrammid Vabariigi presidendile, pää- ja haridusministritele.

XII üldlaulupeo teateid.

On saabunud taas aeg, mil meie organisatsioonid lauljas-mängijaskond ja tema keskorganisaatsioon Lauljate Liit asub rakmesse, et valmistuda järgmise üldlaulupeo vastu, mis peetakse 1943. a. kaheteistkümnendana ning langeb ühte meie Vabariigi 25-nda juubeliga.

Lauljate Liidu juhatus on asunud juba laulupeo ettevalmistuskava üksikasjalisele läbivaatamisele. Selleks on kogutud kõik aastate jooksul esile tõusnud soovivaalduused ja kokkuvõtted ning neid tahetakse kaaluda igakülgelt.

Kiireima iseloomuga selles töös on kaks küsimust: muusikaline kava ja lauluväljak. L. Liidu juhatus on valinud kummagi küsimuse lahendamiseks erikomisjoni. Muusikakomisjoni kuuluvad prof. J. Aavik, G. Ernesaks, A. Karindi, R. Päts ja T. Vettiik. Lauluväljaku toimikond valiti esialgselt prof. J. Aavik, K. Jürgenson, A. Oinas ja T. Vettiik.

Muusikatoimikond asub lähemal ajal kõigepäält laulupeo muusikaliste aluste väljatöötamisele, et siis siirduda kava koostamise ja üldjuhtide küsimuse juure.

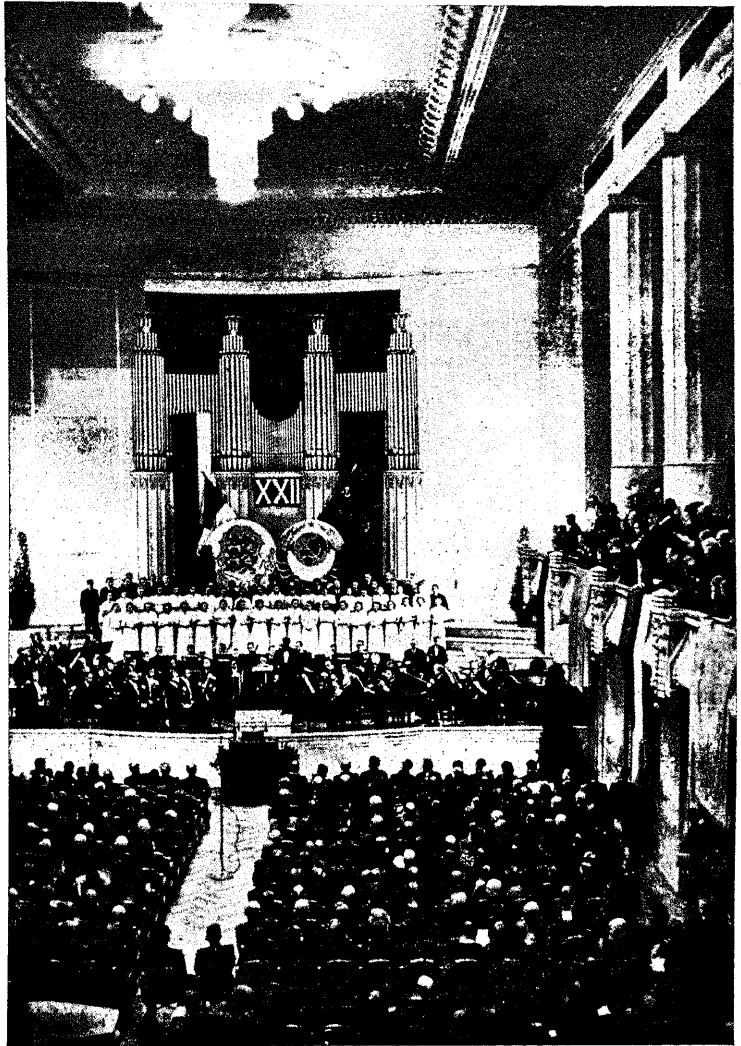
Lauluväljaku toimikonna ülesanded on seekord eriti rasked. Tuleb otsida nimelt vahendeid, et üle saada praegusest väljakukriisist. Praegune Kadrioru rannas asuv väljak on tunnustatud korduvalt ebasobivaks nii akustiliselt, loodustingimustelt kui ka majanduslikult. Uute väljakute valik aga ei ole kuigi rikkalik, ning paigad, mis seks otstarbeks võiksid tulla kõne alla, on määratud teisteks ülesanneteks.

Edaspidi loodame tuua igas „Muusikalehe“ numbris ülevaateid XII üldlaulupeo ettevalmistustööde arengust.

Tartumaa 4. laulupeo eeltöödega

seoses olevate küsimuste arutamiseks oli kutsutatud kokku 15. okt. E. L. L. Tartumaa osakonna esinduskogu koosolek, kus esimees

Foto Uustalu

Nõukogude Liidu aastapäeva - aktus „Estonia“ kontsertsaalis; laval Töölismuusika Ühingu koor ja sümfooniaorkester

R. Riitsing informeeris senini toimetatud laulupeo eeltöödest.

Meeskooride kava täiendati A. Lätte lauluga „Malemäng“. Puhkpillkooride kava kinnitati järgmiselt: A. Virkhaus — „Kas tunded maad“ ja „Pulmavalss“, J. Kuru — „Tule koju“ ja „Eesti pojad“, E. Tamm — „Kalev ja Linda“, E. Liinev — „Talupoja tants“.

Laulupeo üldjuhtideks valiti: puhkpillkooridele A. Virkhaus, laulukooridele J. Simm, R. Riitsing ja Ed. Tubin.

Esinduskogu kinnitas ühel häälel juhatuselt esitatud laulupeo eelarve, mille järgi on nähtud ette tulusid kr. 8800, kulusid kr. 8450.

Läbirääkimistel puudutati helilooja A. Lätte 80 a. sünnipäeva tähistamise küsimust. Osakonna juhatus nõupidamisel Tartu kooride esindajatega on otsustanud korraldada A. Lätte sünnipäeval 12. jaanuaril 1940. a. suurema kontsert-aktuse helilooja teoseist. Ka otsustati pooldada kavatsust korraldada 8. nov. Juhan Simmi majaehitamise fondi hääls suurem ühendkooride kontsert.

Lauljate Liidu Naiskooride Sektsiooni esinduskogu

koosolek peeti pühapäeval, 12. nov. s. a. enne volikogu koosolekut. Kuulati ära senise juhatuse tegevuse ülevaade ja kiideti see hääks. Samuti võeti vastu edaspidise tegevuse üldjooned ja otsustati need anda uuele juhatusele juhtnööridena. Uude juhatusse valiti Tallinnast prd. Praun, Tõnissoo, Kahu, Reintalu ja Mikk-Krull, väljastpoolt prd. Voist, Heinmets, Valgvee, prl. Kann ja hra. Võrk.

Pikemaid mõttevahetusi tekkis naiskooridelaulude kirjastuse küsimus, milpuhul otsiti võimalusi, kuidas siin saavutada ratsionaalsust ja majanduslikku tasuvust.

Läänemaa osakonna asutamine lükati edasi.

Lauljate Liidu Läänemaa osakonna asutamine on olnud mitmel puhul kõne all. Et küsimust igakülgsest läbi kaaluda, selleks peeti Läänemaa kooride esindajate vahel 12. nov. s. a. pääle volikogu koosolekut nõupidamine. Kõnelustel selgus, et praegu Läänemaal valitsevate olukordade tõttu oleks raske osakonna asutamist teostada, sest ümberasustamise tõttu osa koore pole saanud veel alata tegevust ning seepärast ka kaaluda osakonna asutamise küsimust. Nii jääb Läänemaa osakonna asutamine esialgu lahtiseks.

T. Vettiku „Laulukoori juhataja“

trükkimine on lõpukorral ja raamat ilmub juba lähematel päevadel välja. Samas saadetakse ka teos kohe kätte tellijatele.

Lahkus Lauljate Liidu kauaaegne bürooametnik.

Alates käesoleva aasta novembrist lahkus Lauljate Liidu teenistusest kauaaegne bürooametnik pr. S. Saving. Ta on töötanud alatise ametnikuna Lauljate Liidu büroos 13 aastat ning enne seda veel paar aastat ajutise töøjõuna. Tema ülesannetesse on kuulunud peagu kõik L. Liidu elus esinenud tööd. Seetõttu omas ta rohkesti kogemusi ja vilumust ning oli eriti hinnatud töøjõud laulupidustuste ettevalmistustel, kus

üksikute alade läbiviimine oli ainuüksi tema juhtida ja korraldada.

Igapäevases töös olles täpne ja hoolas, kõigiga lahke ja kannatlik, pälvis ta nii kaasametnike kui juhtivtegelaste lugupidamist ja tunnustuse.

Liidu närvesööv, alatiselt pingutav ning rohke töö ei olnud temale kuigi kerge kanda, kuna liiti ta tervislik olukord polnud kiiduväärne, — viimast ei soodustanud ka L. Liidu bürooruumid. Nii on kujunenudki pr. Savingu üheks lahkumispõhjuseks halvenev tervislik seisukord.

Loomult tagasihoidlik, ei ole ta oma tegevuses väljapoole silma paistnud, ometi põimused tema töö ja kogemused kõigisse L. Liidu eluavaldusisse.

Soovime pr. S. Savingule edu ja õnne n. ü. „eraellu“ siirdumisel ja loodame eelkõige tema tervise peatset paranemist!

Lühiteateid.

● Võistluse filmi saatemuusika saamiseks on välja kuulutanud Eesti Kultuurifilm. Võistluse tähtpäevaks oli 15. november. Saatemuusika kestvus pidi olema 10—12 sekundit. Auhindu oli kaks: Kr. 100.— ja Kr. 60.—.

● Tartu Naislaulu Seltsi poolt korraldatud naiskooi laulude võistlusele oli saadetud 36 käsikirja. Žürii, kuhu kuulusid pr. A. Semper, J. Simm ja E. Võrk, valis välja kaks laulu, nimelt „Rabamaastik“ — varjunimi Toivo ning „Heinaliste laul“ — varjunimi „Päeviline“. Seega jaotati auhinnasumma Kr. 100.— kaheks. Autorid selgusid 30. okt. s. a. peetud kontserdil, — esimese laulu autoriks oli R. Päts ja teise laulu autoriks G. Ernesaks.

● Korp! Fidentia, muusikanaisüliõpilaste koondis, pidas hiljuti oma 10-aastast juubelit. Kuigi korporatsioon praegusel kujul asutati alles 1937. a., oli selle eelkäijaks Tallinna Konservatooriumi Naismuusikute Selts, mis asutati 1929. a.

● Konservatooriumi õppejõududest kinnitati senine lauluklassi vanemõpetaja L. Hellat-Lemba professoriks ning senised õpetajad F. Moor ja A. Krull vanemõpetajaks.

Tegev ja vastutav toimetaja

EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:

prof. J. AAVIK, G. ERNESAKS, A. OINAS,

prof. J. VAKS.

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinn, Lai 11, telefon 431-82.

J. TAMVERK'I

„KÖRGE VARJUPAIK“

Koor ja koraal oratooriumist
„Taavet ja Koljat“, meeskoo-
rile ja orelile. Hind Kr. 2.—

Vaimulikud soololaulud:

„OTSEKUI JANUNEV HIRV“

Hind 80 senti

„MA IGATSEN MAALE“

Hind 65 senti

„ÕHTURAHU“

Hind 50 senti

Melodeklamatsioonid:

„VÕIKS OTSAST ALATA“

Hind Kr. 1.20

„TALVINE ÕHTU“

Hind 80 senti

Saadaval LAULJATE LIIDUS

Lai 11, Tallinn

UUDIS!

H. Meri

„HULKURI JÕULULAUL“

soololaul sopranile või tenorile.
Hind 80 senti.

„KALURITE LAUL“

soololaul sopranile või tenorile,
võib tarvitada ka duetina.
Hind 1 kroon.

H. Meri varem ilmunud soololaulu-
dest täielik valik.

SAADAVAL LAULJATE LIIDUS

Lai 11, Tallinn.

Uudis!

E. Brauer „FLÖÖDI ÕPIK“

Hind: Lauljate Liidu liikmetele kr. 3.50, teistele
kr. 4.50.

Vajalik igale algajale ja edasijõudnud män-
gijale igas puhkpillikooris! Sisaldab 106 har-
jutust alates kõige lihtsamatega. Rohked sel-
gitavad tekstid võimaldavad igal algajal ja
võhikul tungida flöödimängu tehnika peen-
sustesse oma jõul.

LAULJATE LIIDU KIRJASTUS

TALLINN, LAI 11

Posti jooksev arve 235.

PAUL INDRA

(end. Pressnikoff)

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulkoviuse 26-10
Telefon 426-20.

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Gonsiori 43—2, telef. 320-51.

ÄSJA ILMUS

T. VETTIK

PRAKTIINE NOODIÕPETUS LAULUKOORIDELE

Hind 60 senti.

See on 144-leheküljeline teos, milles huvitavalt ja elavalt käsitletakse muusika algteooria küsimusi. Sisaldab 225 laulu, harjutust, noodinäidet, tabelit ja joonist. Neist 66 laulu on toodud kahehäälses (nais- ja meeshääli) seades sellisel, et sobivad seltskondlike ühislauludena.

KIRJASTUS
JA LADU

EESTI LAULJATE LIIT

Tallinn, Lai nr. 11. Posti jooksev arve nr. 235

Novembrikuu viimastes päevades ilmub trükist

T. Vettik ■ **Laulukoori juhataja** ■ Käsiraamat

Hind Kr. 5.—.

See on teos, mis ei vaja soovitamist ega reklaamimist, kuna ei tohi puududa ühelgi koorijuhil ja muusikaõpetajal.

Kirjastus ja ladu

EESTI LAULJATE LIIT

Tallinn, Lai 11

Ettetelliiaile saadetakse mõlemad teosed korraga.